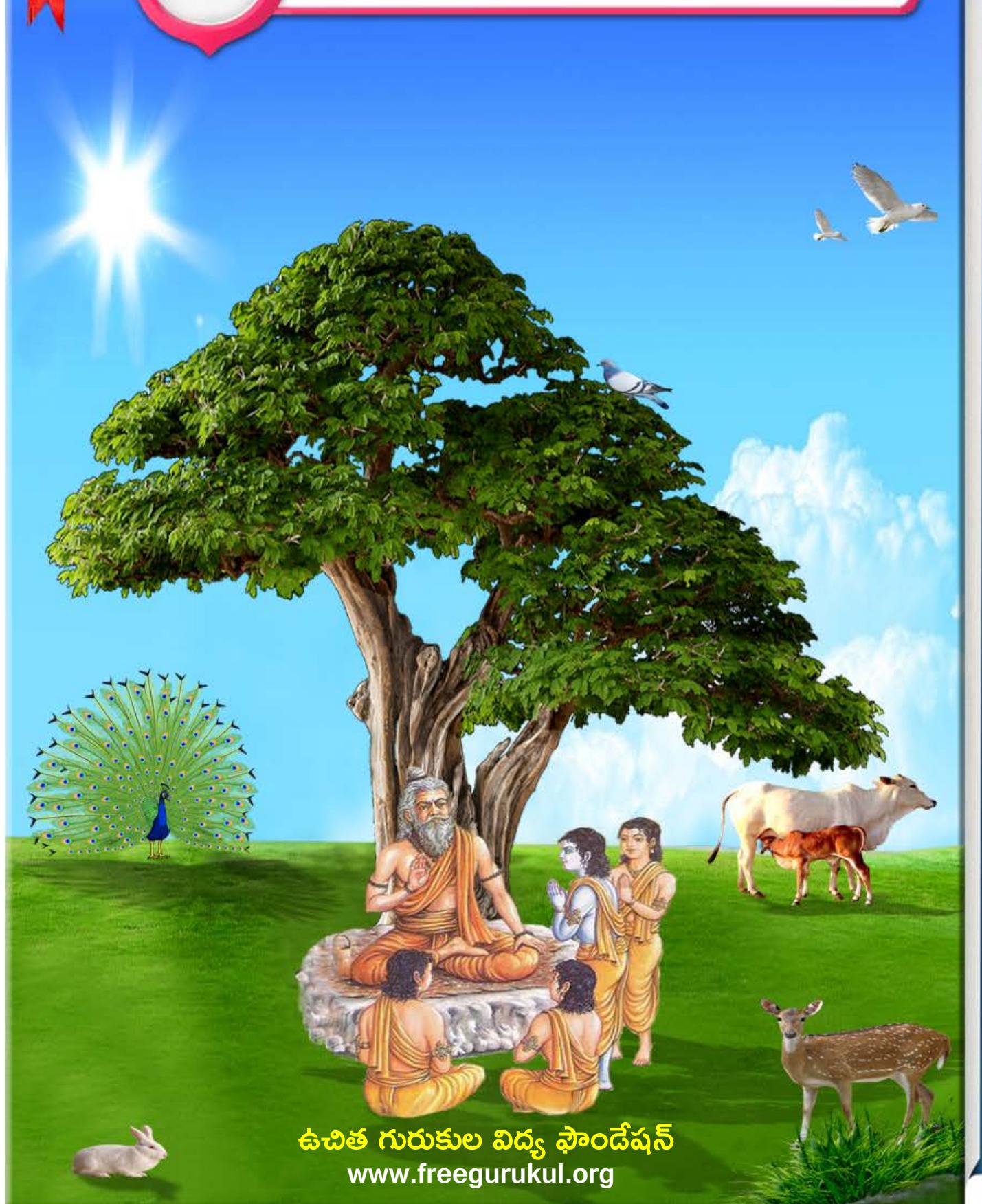

వేదాంగాలు

సంస్కృత మార్గదర్శి

ఉచిత గురుకుల విద్య పొందేషన్
www.freegurukul.org

సదాశివ సమారంభం

గురు దిక్షితాముహ్రి

గురు వెన్కటేశ్వర ముహ్రి

గురు శుక ముహ్రి

గురు నారద ముహ్రి

గురు వాస్తవికీ ముహ్రి

గురు కృప

శంకరాచార్య మధ్యమం

గురు దివిదాస్

గురు కశ్చీర్ దాస్

గురు శైలశ్వర మహా ప్రథము

గురు నాన్క్

గురు రామవేంద్ర స్వామి

గురు నీరబ్రహ్మండ్ర స్వామి

యోగి మేమన

అస్క్రూదాచార్య పర్యంతాం

గురు రమణ ముహ్రి

గురు యోగానంద

గురు భక్తివేదాంత ప్రథమాద

గురు మాచయాశ స్వామి

గురు విద్యాప్రకాశాసంగిరి

గురు రంగ్రష్టిఖల పరమాచార్య

పందే గురుపరంపరాం..

“ఉచిత గురుకుల విద్య పొందేషన్” ద్వారా విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందించే సేవా కార్యక్రమంలో బాగంగా ఈ పుస్తకాన్ని భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ (డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా) నుంచి సేకలించి అందిస్తున్నాము. ఇందుకు మేము వారికి కృతజ్ఞత తెలియజేసుకుంటున్నాము.

సాయి రామ్ వారి సేవల విస్తరణలో బాగంగా ఈ పొందేషన్ స్థాపించబడినది. ఈ స్వచ్ఛంద సంస్కరణ ద్వారానే అన్ని సేవలు అందించబడును. ఇటువంటి పుస్తకాలు మీరు ప్రాసినట్టయితే లేక సేకరిస్తే మాకు తెలియజేయండి. మేము ప్రతి విద్యార్థికి ఉచితంగా అందేలా చేస్తాము, తద్వారా ఉన్నత విలువలు, నైపుణ్యాలు కలిగిన విద్యార్థులను మన దేశానికి అందించవచ్చు. మాతో కలిసి నవ భారత నిర్మాణ కార్యక్రమంలో పనిజేయటకు, భాగస్వామ్యం ఆగుటకు ఆసక్తి ఉంటే సంప్రభించగలరు.

ఈ గ్రంథాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, బిగుమతి(డోస్టోప్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

- 1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: <http://www.new.dli.ernet.in>
- 2) ఉచిత గురుకుల విద్య పొందేషన్ వెబ్ సైట్ : www.freegurukul.org
- 3) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్ : <https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement>
- 4) మొబైల్ అప్: Free Gurukul

గమనిక: భక్తిజ్ఞానం, ధర్మ ప్రచారార్థం ఉచితంగా eBook రూపంలో భారత ప్రభుత్వపు డిజిటల్ లైబ్రరీ సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఇది లాభార్జన దృష్టిలోని ఉచిత సేవ. ఈ సేవలో అంతర్జాలంలోని(ఇంటర్నెట్) లైసెన్సు / కాపీరైట్ అభ్యంతరాలు లేనివి అనుకోన్న పుస్తకాలను గ్రహించటం జరిగినది. అనుకోకుండా ఏవైనా అభ్యంతరకరమైనవి ఉన్నచో మాకు తెలుప మనవి, వాటిని తొలగించగలము అని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

Website: www.freegurukul.org

Mobile App: Free Gurukul

email: support@freegurukul.org

Facebook: www.facebook.com/freegurukul Help Line / WhatsApp: 904 202 0123

“మన లక్ష్యం: విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య అనేబి ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందలికి అందించబడాలి “

ఉచిత గురుకుల విద్య పొందేషన్ – Free Gurukul Education Foundation

సర్వం పరమాత్మ పొద సమర్పణమన్న

ಭಾರತ ಪ್ರಭುತ್ವಪು ವೆಬ್ ಸೈಟ್ - ಡಿಜಿಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿ ಅಫ್ ಇಂಡಿಯಾ

<http://www.new.dli.ernet.in>

Digital Library of India: Inc. X

www.new.dli.ernet.in

Digital Library of India

Hosted by: Indian Institute of Science, Bangalore in co-operation with CMU, IIT-H, NSF, ERNET and MCIT for the Govt. of India and 21 major participating centres.

Home Vision Mission Goals Benefits Content Selection Current Status People Funding Copyright Policy FAQ RFP

Books

Title: Ramayanam

Author:

Year: to

Subject: Any Subject

Language: Telugu

Scanning Centre: Any Centre

Clear Search

Presentations and Report

Statistics Report

Status Report

Feedback | Suggestions | Problems | Missing links or Books

Click here for PDF collection
DLIMIRROR at IICAA Data Center PUNE

For the first time in history, the Digital Library of India is digitizing all the significant works of Mankind.

Click Here to know More about DLI Now!

Books	Journals	Newspapers	Manuscripts
<ul style="list-style-type: none">Rashtrapati BhavanCMU-BooksSanskritIIT TirupathiKerala Sahitya Akademi	<ul style="list-style-type: none">INSA	<ul style="list-style-type: none">Times of IndiaIndian ExpressThe HinduDeccan HeraldEenaduVaartha	<ul style="list-style-type: none">Tamil Heritage FoundationAnna University NEW!

Title Beginning with.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Author's Last Name

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Year

1850-1900	1901-1910	1911-1920	1921-1930	1931-1940	1941-1950	1951-
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-------

Subject

Astrophysics	Biology	Chemistry	Education	Law	Mathematics	Mythology	Religion	For more subjects...
--------------	---------	-----------	-----------	-----	-------------	-----------	----------	----------------------

Language

Sanskrit	English	Bengali	Hindi	Kannada	Marathi	Tamil	Telugu	Urdu
----------	---------	---------	-------	---------	---------	-------	--------	------

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వవేకానంద

“దొనాలలోతెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శేషమైంది! దాని తరువాతిది లోకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అనుదానం” అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ పూడ్చలలో నిలిచి బోకూడదు. లోకమంతటినీ అవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రవారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. స్వాందవ వేదాంతం ఎన్నదూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారు, మతప్రవారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్లిన సన్మాసిని నేనే అని చెప్పేవారు, తమ జ్ఞానిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచేతుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొఱధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని జిచిపించి, లోకిక జ్ఞానాన్ని సంఘనిర్మాజ విజ్ఞానాన్ని విరివిగా ప్రవారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజుా పుష్టుల రాసుల్ని వికసించజేసే మంచులాగా నిశ్చటంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాచంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవసరంచించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమాత్మిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికి భారతదేశంలో కొన్ని సంస్కలను నెలకొల్చాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్టులు, జవసంపన్నులు, బుఱువర్తనలు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా వరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్చారక్తి తక్కిన శక్తులన్నీటి కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్కార భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లోంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్టం అయిన ‘ఇచ్చ’ (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోనీ మహాస్వత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికి కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తాంది. ఆనేక శతాబ్దీలూగా ప్రజలకు క్షద్రసిద్ధాంతాలు నేర్చడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దీల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయట్టాంతులై, పతుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినదానికినా వారెన్నదూ నోచుకోలేదు. “సీచాతిసిచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది” అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పింది. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. *

విషయ సూచిక

1.	వరిచయము	1 - 2
2.	ముందుమాట	3 - 4
3.	సూత్రములు	30
4.	భాషా స్వరూప పట్టి	1 - 3

అనుబంధము

5.	హలంతములు	
	అజంతములు	
	సర్వనామముఁను	1 - 20

క్రియాప్రకరణం

6.	వికరణములు	
	లకారములు	
	క్రియాప్రత్యయములు	1 - 12
7.	లకారములు ఉపయోగించు విధము	1 - 3
8.	సంఘలు	
9.	సమాసములు	
10.	పారములు	1.8
11.	పాచిసీయ సూత్రమార్గము	4
12.	అవ్యయములు	1 - 6
13.	భాతుకోశము	1 - 26
14.	పాత్యములు	2

శాస్త్రమించాడు

పంప్రుత మార్గ దర్శి

వాక్యారం వరదుచిం

భాష్యకారం పతంజలి●

శాఖానిం సూత్రీకారంద

ప్రణ తోస్మై మునిత్రయం॥

భారతీయ డిజ్ఞానం గ్రహించిన కాలముమండి సంస్కృత భాషలో పదిల పరచబడింది. మహాములు కలిన వ్యాకరణ నియమాలచే కెట్టు దిట్టించేసియున్నందున భాష జేశ కాలాలబ్రటి మార్గచందక విస్తరించు చున్నది. అందుచేతనే సుభస్తు తెలిస్తే పూర్వు సంస్కృత గ్రంథాల మూలములను అర్థము చేసుకొని అనందించటానికి ఎక్కువ వ్రేపుపడ నక్కలేదు, అఱ అఱ్యాయ మృదు మధురమైన సేలిక భాషలోనే రచింపజడి. మాం మును విడిచి తర్జుమాలతో⁶ తృప్తిపడవనిలేదు. వివిధ న్యాయాలతో చీకాకుపడ నవసరథులేదు. స్వయముగా రచనచేయట మొదట కష్టమనిపించినను అనుభ్వవము మిద్ద తేలిక పడును.

2 తెలుగు, హిందీ, మశిమాళము, మొదటి నుభాంతీయ భాషల్లోన్న సాభారణ వ్యవహారములలో⁷ గూడ సంస్కృతి పడాలసే వించిగా ఉపయోగించుకొనుచు పుట్టి అందము చేకూచ్చుకొన్నప్పి. అందుచే భారతీయులకు పూర్వు పరిచయమువల్ల వాక్యములోని సంస్కృత పడాలను గుర్తించడం అగ్గం చేసుకొనడం సులభం. పాశ్చాత్య భాషల నేన్నాముటకు చేయవలసినంత కృషి పనిలేదు.

శ్రీ ప్రాతి పదికలు, ధాతువులు అవ్యయములు ఆనే మూల వనసముదాయములనుండి సంస్కృత భాష విస్తరించింది. వాక్య నిర్మాణానికి ముందు, ప్రాతిపదికలు విభక్తి ప్రత్యుయము, ధాతువులను కింగ్మూ ప్రత్యుయము చేరి పదములు ఏర్పడును. అవ్యయ పదములకు ఏలాటి రూపముల మార్పు ఉండడు విభక్తి ప్రత్యుయమాలు క్రియా ప్రత్యుయమాలు వాక్యములోని పదము లన్నింటికినిగల ఆన్యోన్య స్వసంబంధము తెలుపును. వీటిని గుర్తించిన యాడల వాక్యార్థము స్వస్తమగును.

ఈ నామవాచకాలు, సర్వనామాలు విశేషణాలు ఆనే భాషా భాగాలకు చెందిన పదాలు వాక్యంలో ఎక్కువగా ఉంటిని. ఇవి అన్నియు ప్రాతిపదికలకు ఏడు విభక్తి ప్రత్యుయములు చేస్తుటచే ఏర్పడినవే. అవి తెలుగులో వలనే ఆయా విభక్తి అర్థమును తెలుపును.

వాక్యములో క్రియా పదము ఏర్పడటానికి ధాతువులు ఏదో ఒక క్రియా ప్రత్యుయము చేర్చివలెను. ఈ క్రియా ప్రత్యుయం ఉత్తమ పురుష, మధ్యమ ఘరువ, వృధమ పుటు అను మూడు పురుషులలో (1st person 2nd person or 3rd personలో) దేసస్తైననుసూచించును, నేను (మేము) నీవు (మిచు) నాడు (అది, ఆమె, వాటు) అందారిలో క్రియకు కర్మ ఎవరానునది తేలుపును.

అవ్యయపదాలు కూడ వాక్య సమస్యాయానికి తోడ్పడును.

౬ విభక్తి ప్రత్యుయమాలు : - విభక్తులు ఏడు మాత్రమే. గంభోధనస్త్రధమ అనేది వృధమా విభక్తిలో చేరినదే. అది లిలుపును తెలియజేయును. సాధారణముగా రూపాలలో కెండింటికి భేదముతేదు. వికపచనములో కొన్నిచోట్ల మాత్రమే కొద్ది రూపఫౌదముండును.

వీ వచ్చినాన్ని సూచించుటకు ఏదు విభక్తులలో ప్రత్యేకమైన అక్షరాలు ప్రార్థించికి చేయబడినవి. ఆలాగే బహువచనము సూచించే ప్రత్యేకమైన అక్షరాలు వేసు. అంతేకాక ద్వివచనము అనేది సంస్కృత భాషలో ఉన్న ప్రత్యేకత. అనగా రెండు వస్తువుల సూచించే ఏకపదాలు ఈ సత్త విభక్తులలోను గలవు. పీటి సూచకాక్షరములను గూడ గా ర్చించాలి.

ఉదాహరణకు ‘మరుత్త’ అనే మూలపదము తీసికొని ఏకవచనములోను, ద్వివచనములోను, ఒపులవచనములోను, సత్త విభక్తుల దూహాలు దిగువ పట్టికలో చూపబడినవి. వాటి అర్థము విభక్తి వచనము సనుసరించి వార్యియబడినది. ప్రత్యేకముగా గమనిలచుటకై విభక్తి సూచక అక్షరముల (ప్రత్యేకములు) విజిసి వ్యాయబడినవి.

వ టీ క

“ రాం శ ము,

(సు) (సు) అం ఆ ఎ అః, అః ఇ. ఏకవచనముకు సూచించును దో, దో, దో, భ్యం భ్యం భ్యం ఓః ఓః ద్వివచనము సూచించును

అః అః అః భీః భ్యః భ్యః నాం సు అను నవి బహువచనమును సూచించును

వెట్‌టై

తిథారంత పులింగము ముర్కు – గాలి, వాయుదేవుడు

విధి క్రూరులు	పుటులు	సం ప్రిఫుము	బీఫీయు	ల్యాషీషు	చెత్తుల్లో	పంచమి	పుట్టి	సామానులు
వీక్ మురుత్తు	మురుత్తు	ముగులు	ముహత్తు	ముహత్తు	ముహత్తు	ముహత్తు	ముహత్తు	ముహత్తు
పంచము	(సు)	(సు)	అల	ల	ల	లు	లు	లు
గాలి	ఔ గాలి	గాలిలు	గాలిజేర్	గాలిజొర్	గాలినుండి	గాలిజ్యూక్-ట్రె	గాలిజ్యూండు	గాలిజ్యూండు
దిగ్వీ	ముహత్తు	ముహత్తు	ముహత్తుప్రైవ్	ముహత్తుప్రైవ్	ముహత్తుప్రైవ్	ముహత్తుప్రైవ్	ముహత్తుప్రైవ్	ముహత్తుప్రైవ్
వసనము	డౌ	డౌ	డౌ	థ్రౌమ్	థ్రౌమ్	థ్రౌమ్	థ్రౌమ్	థ్రౌమ్
కెందు	గాలులు	గాలులూరూ	గాలులుము	గాలులచేత	గాలులకొరకు	గాలులనుండి	గాలులజ్యూక్-ట్రె	గాలులజ్యూండు
జ్ఞాను	ముహత్తు	ముహత్తు	ముహత్తుప్రైవ్	ముహత్తుప్రైవ్	ముహత్తుప్రైవ్	ముహత్తుప్రైవ్	ముహత్తుప్రైవ్	ముహత్తుప్రైవ్
వసనము	లు	లు	లు	థ్రౌ	థ్రౌ	థ్రౌ	థ్రౌ	థ్రౌ
గాలులు	గాలులూరూ	గాలులుసు	గాలులచేత	గాలులకొరకు	గాలులనుండి	గాలులజ్యూక్-ట్రె	గాలులజ్యూండు	గాలులజ్యూండు

6 నా మ వా చ కా లు

పీటి మూలవదాలు మనమ్ముల పేర్లు, వస్తువుల పేర్లు మొద్దత్తెనవి ఏవి అయినను గావచ్చును.

ఈ ప్రాతిపదికల సహజరూపము చివర హల్లు ఉంటే హలంతము ఉంటారు. సాధారణంగా చ, గ, త ద న భ ర వ శ ష స హ అనే హల్లులు ఉంటిని.

ప్రాతిపదిక అచ్చులో అంత్యమై ఉంటే అజంతములు. అ ఆ ఇ ఈ ఉ ఉ ఉ బు బు మొద్దత్తెనవి అచ్చులు.

గ్రాతి పదికలు 1. పుం లింగము, 2. స్త్రీ లింగము కి. నశ్చరం శక లింగము అని మూడు విధములు. మొదటిని వునుఘలపేర్లు మొదటిని తెలువును. స్త్రీలపేర్లు మొదటిని స్త్రీలింగము లగును. మిగ్గావి నశ్చరం శక లింగములా.

ప్రాతిపదిక నిషాదాపము బట్టి, నిఘంటువు ప్రకారము, తి. గథ్యము లేది లింగానవలనియాండును.

ఉదాహరణ - గ్రంథి - పులింగము; పుస్తకం - నశ్చరంకలింగము ఈ దిగువ పట్టికలో హలంతములు, అజంతములు, క్రమముగా పులింగము స్త్రీ లింగము నశ్చరం లింగములలో ఉదాహరణలు ఈయబడినవి.

పాలంత్రశబ్దములు -

	సులింగము	ప్రేలింగము	నాంసకలింగము
చ	జలముచ్ - మేఘము	త్ర్వ్యావ్ - చర్మము	సువాచ్ - గాగపలుకునడి
ఖ	భిషణ్ - ప్రైన్యుడు	ప్రశ్న - దంష్	అస్మిక్ - నెట్టుచు
త	ముత్ - వాయువు	హరిత్ - పచ్చని	యక్కత్ - మాంసము
థ	దివిషద్ - దేవత	మర్మవిద్ - రహస్య ము తెలిసిన	హృద్ - మనస్సు
ధ	బుధ్ - జ్ఞాని	తుఫ్ఫ్ - ఆకర్త	విస్మిభ్ - నిష్టలమైనది
స	అత్రున్ - ఆర్థు	సీమన్ - దేశము	గుణిస్ - గుణముకుండి
శ	విశ్ - వైశ్యదు	దిశ్ - దికులు	తాదృశ్ - ఆటిది
ష	ద్వ్యామ్ - ద్వ్యామించువాడు	త్వ్యామ్ - ప్రశాసించు నది	సిత్య్విష్మ - తెలగా ప్రకా సంచునది
స	వేధస్ - బ్రహ్మ	సుమన్స్ - మంచి మనసుంపల్లి	మనస్ - మనస్సు
హ	లిహ్ - రుచిచుగాము వాడు ఉపాసన్ - పాదుక		లిహ్ - అస్యాదించునది

ఆంంత్రశబ్దములు

ఏ	హాథి - విష్ణువు	మతి - బుద్ధి	వారి - నీటు
ఓ	సుధీ - తెలిసినవామ	గారీ - పార్శ్వతి	ప్రథి -
ఔ	శంఖి - శిల్పదు	ధీను - గోలు	మథు - తేసు
ఔ	ధాత్రు - బ్రహ్మ	మాత్రు - తల్లి	కార్పు - చేయునది
అ	రామి - రాముడు	కమ్మా - లమ్ము	ఘలమ్మ - ఘలము

అనుబంధములో పైన కనుబర్చిన హర్షిత పదికల కన్నిటికిని ఏడు విభక్తులలో ఏక వచనములో ఏర్పడిన రూపాలు తటువాత ద్వివచనము గావువచనములలో ఏర్పడిన గూపాలు వివరంగా మాపబడినవి. ఆవి అన్నియు వ్యాకరణ స్వాతముల ప్రకారగా డోషరహితముగా ఏర్పడినవి ఈ రూపాల సన్నిటిని పరిస్థయమున్నకే కొన్నిసాధ్య చదివి పరశీలించ వచ్చును. కంఠము చేయ పన్చేనా. ఆ యూ పదముల విభక్తి సూచకాత్మకముల ను ర్షు పట్టగల నామర్థ్యము కలిగేతేచాలు. సంస్కృత వాక్యములోని ఏవడముతగ్గాని విభక్తిని గుర్తించి అర్థమును మనసున నిలుపుకొనవచ్చును.

7 నామవాచక రూపాలు ఏర్పడుటాగమనించవలసిన విషయములు

1 హాలంత ప్రాతి పదికలు మూడు లింగములలో ఒకేరీతిగా విభక్తి. ప్రత్యయాలను చేర్చుకొని పదాలుగా ఏర్పడినవి. హాల్ముల గాయి భేదమేగాని వేరే భేదమువేదు.

2 నపుంసక లింగములో ప్రధమా విభక్తి మూడు వచనములలో కొద్ది రూపభేదముగలదు. ఏక, ద్వి, బహువచనములలో క్రమంగా ఆమ్. ఇ. ఈ అను ప్రత్యయాలు చేరును. సంఖోధనప్రధమ లోను వ్యాపియా విభక్తిలోను అవేరూపములు ఉండును.

3 అజంత శస్త్రములలో విభక్తి ప్రత్యయాలు చేరినపుడు సంధి స్వాతాలను బట్టి ప్రాతిపదికలకు కొద్ది మార్పులు కలుగును. విభక్తి వచనము గుర్తించుటకు అవి అధురాన్న.

4 అకారాంతములైన స్పందింగ నపుంసకలింగ ప్రాతిపదికలకు కొన్ని చోట్ల విశేష రూపాలు ఏర్పడినవి.

తృతీయ ఖచువచనము రామ్యేః ఘత్తై� (భీః రాలేదు)

పంచమి ఏకవచనము - రామాత్ శులాత్ (ఆః రాతేదు)
షష్ఠి ఏకవచనము - రామస్య - శులస్య

5 వుంలింగ ప్రాతి పదికలు ఆ ఈ ఉ అను అష్టరములు
చివరనచేయుటచే సాధ్యాణంగా త్రైలింగ ప్రాతి పదికలు (bases)అగును

ఉఁ:- గొల్లి- గొల్లా, కుమారి - కుమారీ; వర్కి - నర్కి;
కమండలుకి - కమండలగా మొద్దలై నవి

తటారాంతములకు

ఉఁ:- ఈ చేరును హాగ్యత్ - జాగ్యతీ - పచత్ పచంఁి మొద్దలై నవి

6 కొన్ని ప్రాతి పదికలకు అ, అమహా, ఇయ మొదలగు తద్దిత
ప్రత్యయములు చేరుటచే నూతన ప్రాతి పదిక లేర్పడును. ఉఁ వాసు
ఉడా:- నాసుదేవః; పితామహా; కుత్రియః మొద్దలై నవి

7 విభక్తి ప్రత్యయాలు చేరిన తమాత ఒకే దూషమున ఉన్న
పదాలకు సందర్భమునుబ్బ విభక్తి వచనము గమనించి అగ్రము చెప్ప
వాను.

విభక్తులు		
పంచమి, షష్ఠి	ముత్తః ఔ	ఏక వచనము
ప్రథ; సం ప్రథ; ద్వి	మసుత్తా ఔ	ద్వి "
తృ, చ, వం:-	ముద్దాఘ్యేమ్ ఔ	
షష్ఠి, స : -	ముంథింఘ ఔ	
ప్రథ; సం ప్రథ; ద్వి	మరుత్తః ఔ	గమలు "

8 పర్వవామములు వాక్యములో నామవాచకాలపు బధులుగా
వాడుతాను. పదములకు లీంగ వాస విభక్తిని బట్టి దూషాఖమానాతివి

తత్ అనే ప్రాతిపదిక సః, సా, తత్ అను దూషాలను వుంలింగ
త్రైలింగ, నపుంసక లీంగములుగో ధరించును. వాడు, ఆమె, అది

అని అన్నము ఇచ్చును. ఉదాహరణగా, ఏడు విభక్తులలోను ఏర్పడిన రూపాలు నూపబడినవి. లింగభేదముచే కలిగిన వ్యత్యాసములను గమనించాలి.

పుంలింగము - వాడు

	1	2	3	4	5	6	7
ఎ	సః	తు	తేన	తసైల్పు	తస్తుత్	తస్య	తస్మీన్
ద్వి	తౌ	తౌ	తాభాయ్వు	తాభాయ్వు	తాభాయ్వు	తయోః	తయోః
బ	తే	తాన	తేః	తేభ్యః	తేభ్యః	తేషామ్	తేషు

(శ్రీ) లింగము - ఆము

1 2 3 4 5 6 7

ఎ	సా	తాం	తయో	తాయ్యః	తస్యః	తస్యం
ద్వి	తే	తే	తాభాయ్వు	తాభాయ్యం	తాభాయ్యః	తయోః
బ	తాః	తాభిః	తాభ్యః	తాభ్యః	తాసాం	తాసు

సపుంసక లింగము - అది.

1 2 3

ఎ	తత్	తత్	తేన	ప్రచమవి పుంలింగము వలెన ఉంటవి.
ద్వి	తే	తే	తాభాయ్యం సపుంసక పదములకు ప్రధమ ద్వితీయంలో	
బ	తాని	తాని	తేః ప్రప్యేక ప్రత్యుయములు చేసును.	

అహం - సేను (అస్తుత్); త్వం - సీషు (యుష్మత్తుత్) అను సర్వనామాలకు ఏర్పడిన రూపము ను దిగువన నూహింగా బడినవి. నిటికి లింగ భేదము లేదు. హీస్యరూపాలను గూడ గమనించవలెను

అస్తుత్ - సేను

1	2	3	4	5	6	7
ఏ	అహం	మాం	మయ్యా	మహ్యం	మత్త	మమ మే
శ్రీ	అహం	అహం	అవా	అవాభ్యం	అవాభ్యం	అవయోః
ఖ	వయం	అస్తాన్	అస్తాభిః	అస్తు	అస్తుత్	అస్తుకం

యుష్టుత్ - సీపు

1	2	3	4	5	6	7
ఏ	త్వం	శ్వామ్	త్వయ్యా	త్వభ్యమ్	త్వత్	తప
శ్రీ	యు	యువామ్	యువా	యువాభ్యమ్	యువా	యువయోః
ఖ	యుమ్	-వామ్	భ్యమ్	-వామ్	భ్యం	వామ్

హృస్యసూహాలు- ద్వితీయ, నత్తుర్ధి, పష్టి, విభక్తులందుమాత్రమే గలవు. వీటిని వాక్యము మొదట వాడు. సంభోధన వాచకము తరువాత వాడరు. సముచ్చయములైన న, వా, హ, ఏ తగ్గువాతను ఉపయోగించాడు.

అనుబంధములో విభ్రత్తిగి వచనమును గుర్తించుటకు వి వి ధ సర్వసామ ప్రాతి పదికలు పొందిన సూహాలు వివరింపబడినవి. సంభ్యా వాచకాలు, వరుసను తెలుపు సర్వ సామ పదములుకూడ చెంచ బడినవి.

9 విశేషణములు -

విశేషయములను అనగా నామవాచక సర్వనామ పదమాలలో దేనిగాని ఇవి వర్తిస్తాంచి. ఏటి ప్రాతి పదికలకు లింగశీలము లేదు. కాని వర్ణింపబడి విశేషయము యొక్క లింగ, వచన, విభక్తుల నను సించి విశేషణ రూపాలు ఏర్పడును వాక్యములో ఒకవిశేషయమును ఆసేక విశేషణములు వర్ణించ వచ్చును. సంస్కృత భాషలో ప్రతి విశేష ణము విభక్తి ప్రత్యయమును ధరించవలెను. ఇందుచే వాక్యాని రాక్షణము మొదట కష్ట మనిషించినను నిర్వింపాడిన వాక్యములు సులభముగా సప్టముగా అర్థము చేసికొనవచ్చును. విశేషణముల క్రమ పక్కారం ఒకచోట చేర్చి అర్థము చెప్పవచ్చును.

ఉదాహరణ- అహం, శ్వేతం, సుందరం అర్వం పశ్యామి
నేను శైలాని సుందరమైన గుర్రమును నూచుచున్నాను

ధాతుజన్య విశేషణములు మొదలైనవి తసువాత వివరించబడును.

10 క్రీయలు-ఇవి ధాతువులు (Root) ఆసే మూల పణాలకు ప్రత్యయము చేరుటచే ఏర్పడును. వాక్యములో అహం-నేను ఆసేది కర్తృయైనచో క్రత్తమ పురుష నూచించు ప్రత్యయము చేరును. కర్తృత్వం-నీవు అయినచో మధ్యసుపురుష ప్రత్యయము ధాతువుకు చేరును కర్త సః-వాడు అయినచో ప్రాథమ పురుష ప్రత్యయము వచ్చును వును మలు మూడు మాపాల్నే గలపు).

ఏకవచనములోను, ద్వివచనములోను, రొసంవచనములోను వేళు వేసు ప్రత్యయములు చేరుతాయి.

ఉదాహరణ - నమః= నమస్తాతించుట దీని క్రియాపదములు ఆర్థము గమనించవలెను.

వికవచనం	దీవవచనము	బవులవచనము
ఆహం నమామి	ఆహం సమాహః	పయం సమాహః
నేను నమస్కరింతును	నేమిద్దరమునమస్క రించుదుము	మిారందరు నమ స్కరింతును
త్వం నమసి	యువాం నమథః	యూ యం సమథ
సిశునమస్కరించుదుపు	మిారిద్దరునమస్కరించుచు	మిారందరునమస్క రించుదురు
సః నమః	తో నమతః	శే నమంతి
వాధునమస్కరించును	వారిద్దరు నమస్కరింతురు	వారందరు నమస్క రింతుగు

చోప్త్యయములు ప్రత్యీక

వ	దీ	బ
ఉత్తమ పురుష	మి	పః
మధ్యమ పురుష	సి	ధః
ప్రధమ సురుష	తి	తః అం తి

11 సాధారణంగా పరస్మై పద ఆత్మ సేవదలని ధాతుపులు రెండ విధములు ఐన చెప్పబడిన తొమ్మిది వృత్యయములు పత్సైసై పద ధాతుపులకు చేర్చబడేవి. లొ ప్రత్య్యయములు అంటారు. ఆత్మ సేవద ధాతు పులకు చేయ ప్రత్య్యయములు చాలవరకు పీటిని పోతియించును. వాటిసి తజ వృత్యయాలు అందురు. పోతిక గమనించుటకు రెండును ప్రిక్క ప్రిక్కసా నూపుడినవి.

ప్రి.ప్రత్య్యయములు

ఖు	పః	మః	ఇ	వ స్సి	మ స్సి
సి	ధః	ధ	సే	ఓ ధై	ధై
తి	తః	అంతి	తే	ఇ తై	అంతై

అ ప్రత్య్యయములు

ఉదాహరణ -

వద్ద = చెప్పుట పరసైపద; వండ్ = నమస్క-రించుట అత్యసేవద

న	ద్వి	బ	న	ద్వి	బ
---	------	---	---	------	---

ఉ వామ వదావః వదామః వందే వగావహేం వందామహే
మ వదసి వదధః వదధ వందసే వందేధే వందధ్యై
ప్ర వదతి వదతః వదతి వందతే వరదేతే వందంతే
శొన్ని ధాతుపులు - ఉథయపదులు పరసైప పదధాతుపులకుడు
శొన్ని సమయములు - అత్యసేవద ప్రత్యయములు చేరును.
ఉథయించేని అరపులు - తేడా చాలాస్వల్పము.

ఉదాహరణ : - నన్నాను (పరసైప) - నన్నస్క-రింతును.

నాదే (అత్యసేవద) - నంన్నస్కరించునుకొంచును.

12 వికరణములు -

శాస్త్రశ్లోన్నాయు పది గాంచిం నేక వికరణములు ఏ విభక్తిం
పబు కేరపి. సాధారణముగా వికరణ భేదము బట్టి అధిము మారదు.
పుత్రుపద : పుత్రకు ప్రత్యే రాంచు, అంగ్యసేవద ధాతుపులకు ఆ-
ప్రత్యయాలు చేరుతచి.

అవసరమైవపుడు వివిధ వికరణముల తేచొను గుర్తించుటకు
దిగువ పట్టిక ఆయబడినది. పునుషసు తేఱుపు ప్రత్యేయము చేసుటకు
ముదా ధాతుపు చివరన శొన్ని అంగ్యసేవద ధాతుపులు చేరును. శొన్ని లకార
ములు - నే ఈ మాస్మిలు గలుగును అవి నరువాత వివరించాడును.
వికరణములు, మాస్మి ధాతుపు; అధిము ఏ ఆ

1 భ్రూదిణు-	ఆ	నయ్ :	తీసిశొనిపోవు	నయతీ- నయతే
2 గొదానులు-	-	నుణ్ణి :	పాలుపిండు	పోష్ణి- దూహై
3 జుహుత్యా	-	ధా :	ఉంచు	దధాతి- ధాతే
4 దివాదులు-	య	డివ్ :	స్వికాశించు	దీవ్యతి- దీవ్యతే
5 క్రూగులు-	ను	ను :	రసముతీయు	సునోతి- సునుతే
6 తుందాదులు-	ఆ	త్మేవ్ :	త్రోయుట	త్మీపతి - త్మీపతే
7 రుధాదులు-	స	స్వుణ్ణి :	పింపిచేయు	తుణితి- తుణంతే
8 తనాదులు-	ఉ	తన్ :	విస్త్రించు	తనోతి - తనుతే
9 క్రాదులు-	నా	క్రీ.కొన్నుగోలుచేయు		క్రీణాతి- క్రీణితే
10 చురాదులు-	ప్రయ	చుర్ :	దొంగిలించు	చోరయతి- చోరయతే

గమనిక - 1, 4, 6, 10 వికరణాల ధాతుశ్వలు లకారాంతములు -

ప్రత్యుథూలు చేరువపుడు మూలపదాలకు [Roots] మార్పురాదు.

2 వికరణములో ధాతుశ్వలోసికి ప్రత్యుథుము చేరిపోవును.

అంద్రి, ఫ్షః, మొదలైనవి

3 వికరణములో ధాతుశ్వ మొదటి హల్లు మార్పుచెంది ద్వియక్తము Reduplication అగును. ఉ- ద ధా తి. మొదలగునవి.

5, 7, 8, 9 వికరణ ధాతుశ్వల రూపము కొద్దిగా మారి క్రమముగా ను, న, ఉ, నా అను అత్యరములు కల్పిసనతునివాత ప్రత్యుథూలు చేరును.

ప్రధానమైన విషయము - క్రియాపదముల పురుషును వచ్చసము గుర్తించుటణే.

అనుగుగఢములో పది వికరణ ధాతుశ్వలకు పరసైనైపదల్ల ఏర్పడిన న్యాయికి రూపాలు, ఆత్మనేషతల్లా ఏర్పడిన తొప్పికి రూపాలు వింటించబడినవి.

తుంపాత కొచుగా వచ్చే ధాతుశ్వలపట్టీ ఇవ్వబడినది. వాటి అధము, వికరణ సంఖ్య ఏ పద అయినది, మార్పుడినరూపములు ఇవ్వబడినవి.

18 క్రియాపదకమునొక్క శాలములు అర్థకములు మొత్తము పది గలపు. వాటిని (Tenses and Moods) లకారములు అంటారు

A ప్రాప్తములు - ఒకటి

i లట్ - Present :- ప్రస్తుతము జుగుతున్న విషయమును క్రియ తెలుపును

ఉ : వదతి చెప్పచున్నాడు గచ్ఛతి : పోవును

B భూతకాలములు మూడు

i. లఙ్, అనద్యతన భూతము - Imperfect

ఇంతశముందు గ్రాహికాలము క్రింణలు జరిగిన విషయము,
ఇంకను పూర్తిగాని విషయముల తెలుపును.

ఉ: అగచ్ఛత్ - పోవుచుండెను, పోయెను.

ii. లంక్ - సానూ ద్వారా రాయిసు - Aorist

జరిగిన విషయము ఫలాలు కాలము అని చెప్పకుండా ఉన్నపుడు
- ల్లంగ్ - ఎలుగుచున్నా, జరిగిన విషయముల కీటు తెలుపును.

ఉ: సం అధ్యాయిట్ వేవాన్, ప్రతినిధిస్ అయిట్.

ఆడు పోదమ్మ.. ఇదిపెను, దేవతల యితించెను.

సామచ్చర ము ను లాగాద తో = గ్రామికి రండికాము అన్నదానము
చేసిను.

iii. లిక్ - పత్తిక్కు భూతము - Perfect

ఎప్పుట్ - జరిగినది కన్నాచూపని విషయము తెలుపును.

ఉ: తాం తాటకాథాయం దిబ్బున రామః.

ఆ తాటకి ఈనుదాని రాముడు ఉంపెను.

రామో నావు బఖూవ - రాముడను పేరుగలవాడు ఉండను

C భవిష్యత్ కాలములు - రెండు

i. లుక్ - Peri phrastic Future . ఇంతకాలము అయిన
పూవాత జుగణ్ణ విషయము తెలుపును.

ఉ: భవితాస్మి - అయ్యెదను.

ii ల్యాచ్ భవిష్యత్ Future

ఓంగ్రెకాలములో జనగళోప్ప విషయమును శేలుపును

ఉండి గాలిపును. వదిష్యంతి=ఇంకి మాడట చెప్పగును
ప్రాపువుత్తె సి.

D. అరతములు_ Moods నాలుగు

1 ల్యాండ్ - సంహిత, ఈక ఏద్దర్కము-Conditional.

జరిగినట్లయితే లేక జరిగేయేడల అనేపరిష్కరించి, సూచించును. వాక్యము
పూర్వాగము వరైనే ఫలితాంశువైన ఉత్తరాగమునంచును క్రియా
సూపము వాడవలెను.

ఉది- సువృష్టిః అధిభవిష్యత్ చేత్ తథా సుభిక్షం భవిష్యత్.
మంచివ్యవము కతిజేయేడల ఆపుడు భావ్యవృథి అగును.

2. ఎంట అప్పి- Imperative mood.

ఆడేశము, ప్రార్థన, ఆశీర్వాచనము, మర్యాదపూర్వకమైన ప్రశ్న
సలహా. సామర్థ్యము వెంద్రులైని కీయ సూచించును.

ఉండి- శుష్రామస్య గుర్తాన్; = పెద్దలకు సేవచేయుము;

3. విధ రిక్; Potential Mood

క్రిందివారికి ఆడేశము. ఆడ్డ లుచ్చనపుడు వాడునుగు. నిమం
తీర్మానము-ఘట్టి ఆప్యోనము; అంగ్పి - గాధ్యత నిర్వితిగమనిచేస్తాడు;
సంప్రశ్న- మర్యాదగా ప్రశించుట, ప్రార్థన - ప్రాథేయ పడుట,
సూచించును. సందర్భమునుఱ్టి Imperitve గాని Potential
గాని- లోట, లేక, రిజ్ - ఏది త్యైనను వాడునుగు.

4. త్వం కన్యం. వహో. నీవు కన్యను భరించవలేసు.

4. ఆశీః వింజ ; Benedictive Mood.

ఆశీర్వదనము, కోరికను, తెలువును.

ఉ; చిరంజీవేత భవాన్ - తమరు చిరకాలము జీవించుదును గాక.

అనుబంధములో సది లకారములకు పరమైష్టిపద, ఆత్మసేపదలో ఏర్పడిన దూషముల పట్టి ఇవ్వుడినది.

14. వర్తుల నకాల [లట్ కు] చేరిన ప్రత్యయములు లోగడు చెప్పబడియున్నావి. కడమ లకారములలో గూడ చిన్నమార్పులతో అవే ప్రత్యయములు ధాతువునకు చేరను. కాబట్టి క్రీయయొకక్కపురుష, వచనము గుర్తించుట కష్టముగాదు.

ఆ మార్పుకేటా పరికీలించుటకై అనుబంధములో ప్రత్యయముల నిడ్డిని పట్టి ఈయబడినది. ఆరు లకారములకు ఆక్కిడక్కిడ మారిన అత్మరముల గుర్తించవచ్చును. కడమ నాలుగు లకారములు ధాతువుకు ప్రత్యయమునకు మధ్య కొన్ని అత్మరములు చేరుటచే ఏగ్గుడినవి.

నాలుగు లకారములలో మాత్రనే మూలమ్ములైన ధాతువులు కొద్ది మార్పులు చెంది ప్రత్యయముల చేయ్చినాను, దీనినే వికరణ మందురు. పీటిని నార్యధాతుకును లందుడు. అని 1. వర్తమాన Present 2. అనద్యతన. భూత లట్ Imperfect - 3. లాట్ Imperative 4, లింగ స్పెషియల్ Potential. కడమ లకారములలో ధాతువునకే ప్రత్యయములు కలుష్యాడను, పీటిని ఆధ్యధాతుకుము ఎందురు.

కొన్ని ధాతువులకు మొదటి హల్లు. అమ్మలోసహ, ద్విరుక్క మగును. (Reduplicate అగును) అనుబంధములో పీటి వివరము తెలుపబడినది.

కాలము, అర్థముల ఉపయోగించిన వివరములున్న అనుగొంధములో చెప్పబడినవి.

15. సకర్మకిరీయలు అకర్మకిరీయలు అని తెండువిధములు. నైకర్మకములని కొన్ని క్రియలకు రెండు కర్మలు ఉండవచ్చుసు.

1 కర్తరి వ్యాయాగము, 2 కర్మణి ప్రయోగము, 3 భాషేపయోగము. Voices : Active, passive and Impersonal.

ఉ; 1. రాముఁ సత్యం భావాతే రాముగు సత్యమును చెప్పను
2. సత్యం రామేణ భావ్యాతే సత్యము రామునిచేత చెప్పుగుచున్నది.

శి, రామేణ గమ్యాతే. రాముడు పోపును

సకర్మకిరీయలు కర్తరి - కర్మణి ప్రయోగములందు వాడుబడును.

అన్ని ధాతుపులు కర్మణి ప్రయోగములో ఆత్మానే పదప్రత్యయముల ధరించును

16. ఏర్పడిన క్రియలు Derivative verbs. ఇవి నాలుగు విధములు - నూతన ప్రత్యయాంతధాతువు [basis] ఏర్పడిన తరువాత సాధారణ ప్రత్యయముల గ్రహించును.

1. సైజంతములు - Casuals ప్రేరణాకములు - పనినిచేయఁచుటను తేలుపును. ధాతువునకు 'య' కారము చేస్తుటచే రూపొందును.

గమ్మ - గహయతి, బాధ్ - బోధయతే తేలుపులుచున్నది,

2. సన్నంతములు - Desideratives - పనిచేయు కొరికు తేలుపును.

పక్క - పిపరిమ్మతి - చదువకోరుచున్నాడు.

3. యజంతములు- Frequentitives మరల పురల నిరంతరము, జరుగు పనిని తెలుపును.

దహ్నా-దదహ్యాతే, మండుచూ పున్నది.

జ్ఞ్యా - జి జ్ఞాయతే తెలుచుకొనుచూ యున్నాడు

4. నామ కీయలు— Nominal verbs నామవాచకమునకు 'య' చే గ్ంటచే క్రియ ఏర్పడును.

పుత్ర + య — పుత్రీయతి - పుత్రుని గోరుచున్నాడు.

ధాతుపుల నుండి యే నామవాచకములు, విశేషములు, అవ్యయములు ఏర్పడి భాషను విస్తరింప చేసినవి. ఏటిని కృదంతము లందును.

ఆ పదము లన్ని, నూ ధాతుపుయొక్క అర్థమునకు సమాపసంబంధము కలిగి యుండుటచే ఆపదముల అర్థము చేసి రొని గుర్తంచు కొనుట సులభము.

17 ధాతుజస్య నామవాచకములు

ఉదాః కృ- కారః, కర్త, కార్యః మొదలగునవి

అనుబంధములో సామాస్యముగ వచ్చు . ధాతుపులు వాటి అర్థము ఈయబడినవి.

18. ధాతు జన్య విశేషములు Participles

1 Present Active participles

వర్తమాన కీయను నూచించుటకు ధాతుపు చివరన 'అత'

చేరును. ఇ- గచ్ఛత్ ధాపత్ తీదత్ మొద్దులైనవి.

పోపుచున్న, వుగెత్తుచున్న, తినుచున్న

కృ= చేయ - చక్కవత్ = చేయనటి

దృక్=చూచుట దదృశ్యన్= చూచునటి

దా = ఇచ్చు - తదత్ = ఇచ్చునటి.

2 Present passive- Participle వర్తమాన కర్మణి

ఉ: దద్యతే = ఇవ్వబడు. పచ్యతే = వండబడు.

3. Past Active participle.

భూ= ఉండు. భూత= ఉన్న భూతవత్ = ఉండినటి
 కృ= చేయు కృత = చేసిన కృతవత్ = చేసినటి
 ఖీద్ - కోయు ఖిన్న - కోసన, ఖిన్నవత్ - కోయబడిఉన్నటి

4. Past passive participle.

స్వా= స్నానముచేయు స్వాతే = స్నానము చేయించిన
 శ్రీ= ఆశ్రియించు శ్రీత = ఆశ్రియింపబడిన
 శ్రు= విను శ్రుత= వినబడిన శంక్ = సంధేకించు
 శంకిత శంకించబడిన

3 Participles of future Active & Passive

దా - ఇచ్చు దాస్యత్ - దాస్యమాన, దాలుష్టమాన
 భూ - ఉండు భవిష్యత్ - భవిష్యమాన.
 చూర్ - నొంగిలించు చోరభిష్యత్ - చోరమాన,
 చోరిష్యమాన

4. Potential particls Active & passive.

దా - .ఇచ్చు.	దాతవ్య,	హానీయ.
శ్రు - విను	శ్రోణవ్య,	శ్రేవసీయ
భథ - చెప్పు,		కథనీయ
భృ - భరించు.		భూర్య

19. భాతుజన్య అవ్యయములు.

- i దాతువుకు క్రూ చేర్చిన అసమాపక క్రీయయగును.
 భుక్క్రూ, జ్ఞాక్క్రూ, కృత్క్రూ. భుబంచి తెరిక్కాని చేసి
- ii య చేర్చుటచేకూడ ఏర్పడును.
- ఉ- ఆ+దా+య=ఆదాయ పరి+త్వాజ్య+య=పరిత్వాజ్య.

iii ధాతువుకు అన్ చేస్తుటచే ఆవ్యాయ మగును.

శ- దా-దాయమ్ ఒణమ్ముట కోదో-కోద ఉ
గమమ; చక్రబంధం; ఉప్ప్యశేషం.

iv తుమున్నంతములు

ఉ క్రస్తం, భవితుం, గంతుం.
చేయుటకు. అగుటకు. పోవుసుకు.

20. ఉపసర్గలు ;

ధాతువునకు ముగివొగ్గిన్న అక్షరములు [Prefixes] చేరి
దాని ఆఫ్ఫములు పటువిథములుగా పూర్ణును. ఈ ప్రశా
రము అనేక నూతన ధాతువులు ఏర్పడుచున్నవి.
ఆ. సం, సిర్, ఉప, అధి. మొదలగునవి ఉపసర్గలు.

శ- గమ్=పోపుట అగమ్=వచ్చుట సంగమ్=కలియట నీమ్=తిరిగి
వచ్చుట ఉపగమ్=దగ్గరచేట అధిగమ్=తెలిపొనులు;.. మొ॥
ఉపసర్గల బాచితా అనుబంధములో యివ్వబడినది,

21. ఆవ్యాయములు

పాక్యములోని పదములను భాగముంను గమస్యాయ పరచుటకు
ఇవి సహాయపదును.

శి ఇవి ప్రతి వదోక్కములు, లాక్షణీకములు అని రెండు విథములు.
పూర్వం నుండి సహజముగా ఉన్నవి ప్రతి వదోక్కములు.
ధాతువుల నుండి ఏర్పడినవి లాక్షణీకములు.

ii అన్ని అవ్యాములను 5 విభములుగా వ్యక్తింపవచ్చును.

1. సాధారణమైనవి - Adverbs
2. ఉపస్థలు - Prefixes
3. కలుషునవి - Conjunctions
4. అశ్వర్యమును తెలుషునవి - Interjections
5. నీడేశించునవి Particles

అనుబంధములో ఓన్ని అవ్యాయముల పక్షీ యవ్యబడినవి.

22. వాక్యములోని వివిధ పద నిర్మాణమూ, పదముల కలాఖాకీ, సమాసములు సంఘస్థాత్రముల ద్వారా ఏర్పడుచున్నవి.

- i స్వరసంధి-అచ్చులకో అచ్చులు కలియట, గుణసంధి, వృధ్యాగ్ని సవ్చాదీశ్వరసంధి మొదలైనవి.
- ii పదముల చివర నున్న హల్లులకో అచ్చులుగాని హల్లులుగాని కలియట హల్లుంధి తెలుపును.
- iii పదము చివర ఉన్న 'కే' మ, ర, కారములు తమహాత పస్పు కో రములభాటి 'కి' విసర్గగామారుట విసర్గసంధి ఆగును. గంభులు కొగా వరకు అనుబంధములో చెప్పబడినవి.

23. ఓన్ని పదములు చేర్చి ఏక పదముగా వాక్యములలో ఉపసాగించిన సమాసమందును. అప్పుడు మధ్యపదములకు ఉండవలసిన ప్రత్యయములు 'గోపించి చివరపదమునకే విభక్తిప్రత్యయములను' చేసును. మధ్యపదములకు కూడా ప్రత్యయములను తిఱి చేర్చి పూర్ణరూపము చేసువ్వడు 'విగ్రహము' అందుడు.

తమ్ముళు, కర్తృభారయము, ద్విగు, బహుప్రీపించా, అవ్యాయామము, ద్వాందులు, మొదలగు సమాసములు అనుబంధములు వివరించబడినవి.

24. అలంకారములు. ఇవి వాక్యానికి ఆంధ్రాన్ని గాంభీర్యాన్ని ధ్వనిని కల్పిస్తాయి. ఉపను, గూపతము, క్లైప్టెమ్యూ, వ్యాజస్తుతిమొదలగు అలంకారముల సరథి లెలికొనుతు మంచిది. చందస్సుగూడా అగ్నము చేపకొనుటకు సహకరించును.

25. వాక్యంలోని పదముల్నియు అన్యోన్య సంబంధము కలిగి ఉంటింది. 1. క్రియ కర్తలోను 2. విశేషమానులు, విశేష్యమాలలోను సంబంధము కల్గిపుండను.

i) క్రియకు కర్తల గల సంబంధమునే కారకము అంటాము. ఇవి ఏదు విభక్తుల ద్వారా ఏన్నరచ బడినందున మొదటనే విభక్తిగుర్తిపు విధానము చెప్పబడినది. 1 కర్త, 2 కర్మ, 3 కరణ 4 సంప్రదాన, 5 ఆచాదాన, 6 సంబంధ, 7 అధ్యారణములు. గమనించవలెను.

సంక్లాశ వాక్యములో క్రియను గుర్తించి కః ఎవరా? ఈని ప్రశ్నించుకుంటే కర్త వచ్చుటు. కం ఎపని? అంటే కర్మపదము తెలియను. ఆ లా గే కేన-ఎవనిచేత, కస్తైన్ = ఎవని కొరకు, కస్తైత్ = ఎవనినుండి, కస్త్య = ఎవసయ్యైక్త, కస్త్త్వైన్ = ఎవనియందు అను ప్రశ్నలద్వారా క్రియతో వివిధ పదములకు గల సంబంధము తెలియబడును. దీనినే 'ఆంక్ష' అందురు.

ii) విశేష్య విశేషమా సంబంధము లోగడ చెప్పబడినది.

iii సంబంధ సర్వొమములు అవ్యయములు వాక్యభాగముల కలుపును. యత్త-తత్త్త్వ; యదా-తదా చెయుద్దలైని.

Vi సంస్కృత వాక్యాలలో పూర్తిస్వాపమున క్రియల వాడకం చాల తత్కువ. సాధారణముగా క్రియలు చేసే పని అంతయి విశేషములు, హృద్యాన్ చెందని అవ్యయములు, నిర్వసితాన్ ఉండుతుచే భాష నేన్నికొనుటలో క్రియాచూపసర్థారణ్ణకే న శ్రేమ చాల తగ్గను.

26. వాక్యములో కర్త ప్రథమావిభక్తి, కర్త ద్వితీయవిభక్తి లోను ఉంటవి. క్రియ, అకర్మకము ద్వికర్మకముగా వచ్చును.

ఉ- సః గ్రంథం పరతి, సః గచ్ఛతి. సః రామం ఫస్తుకం యూచతి.

ii కర్తవ్యర్థకములో సాధారణ ముగా కర్తవ్యిర్థకములోని ద్వితీయ విభక్తిలోనున్న కర్త, ప్రథమావిభక్తి ఎంబికివచ్చి కర్తగా ఉండును. లోగం కర్తగా పున్నది తృతీయ విభక్తి లోనికి పోవును. కర్తవ్యర్థమున కీయ ఎప్పడు అత్యసెపద ప్రత్యుథములకే ధరించును.

ఉ- తేన గ్రంథః పర్వ్యతే.

iii వాక్యములో పూర్వుల గమ్ము ఉత్తు, గమితు సంబంధము కలిగి పుండును.

ఉ- యస్యాస్తి సిత్తం- చ నరః, ఏలిసః . ఎవసకి ధనమున్న అతడే గౌప్యమనిషి యత్త-తత్త్వ- అలాంపి సంబంధముల తెలుపును.

27. i వాక్యములో తర తమ భావముల తెలుపుటకు ప్రాతివదికలకు ఈయః ఇష్ట-తర, తమ, ప్రత్యయములు చేర్చబడును

ఉ- లఘు - లఘుతర - లఘుతమ
 లఘు - లఘీయః లఘీష్ట
 పటు - పటీయః - పటీష్ట
 మతిమత్ - మతీయః - మతీష్ట

ii క్రియలలోకొండ ఇవిచేరి అవ్యయములగు చుండును

ఉ- పచతి - పచతి తరామ్ - పచతి తమామ్

iii అజిశయముగా చేప్పుటకు క్రిందు విధమ్ముత్తెన ప్రత్యయము లున్న చేరుట కలదు.

శైఖ - శైఖతర - శైఖతమ
 పాఫీయ - పాఫీయస్తుర - పాఫీయస్తమ

iv వర, ప్రవరలు గూడ తర తమ భావముల తెలుసును.

ఉ- ముని - ముని వర - ముని ప్రవర -

28. శ్లోకమునుగాని వాక్యమునుగాని అగ్రము చేసికొన దలచిసపుడు పడ విభజనచేసి, ఖాడములను అన్యయక్రమమున పెట్టవలెను: ప్రతి పదార్థము తెలిసికొని అన్నిటిని చేచ్చిన్న దండాన్యయ మగును. సారాంశమును క్లూపుముగా చెప్పిన తాత్పర్య మందురు. సంస్కృత సార్త గ్రింథముల గ్రహించుటకు భావ్యములో చెప్పబడిన వాక్యములను గూడా పరిశీలించ వలెను.

29. కొండ గ్రింథమును, అనగా, ఉనిషత్తులు శ్రవ్య దుశ్య
కావ్యములు, చాస్త్రములు, పురాణాదులలో వేటిని గాని ఎన్ను
కొని గురుముఖతఃి ఒకసారి భావమును చెప్పించు కొనినచో
సాహిత్య మంత్రయు నులభమై జ్ఞాపకము పెట్టుకొనుటకు
వీలగును.
30. సకల విద్యలలో సారము అనుభవ పశ్చాడైన సమకాలిక గుణి
వాక్యమే. అట్టి సద్గురువునకు నమస్కారము.

తమసో మా జ్యోతిరమయ
మృత్యోర్మా అమృతం గమయ!!

ఓం తత్క్త్వం

R S

న ఓ స్క్రాచ శ క్రా శ

ప్రాథమికలు [Basic words]

ఫాక్షనలు [Basic verb Roots]

అప్పయమలు Indeclinables

నూహాసకమలు Pronouns

సర్వసామాన్యములు Adjectives

నికేమయమలు Adjectives

నామములు Nouns

అంతములు లింగములు వచ్చేము ఏధకులు Endings Gender Number

అంతములు లింగములు వచ్చేము ఏధకులు			Cases	Telugu Termination	వ్యు	బ్యు	చ్యు
అంతములు	ప్రాతింగము	ఏప్	విధము	క్ర.	నో.	పో.	అః
	సంభోదన		ప్రాతింగ్యము	క్రం.	నో.	పో.	అః
	శిక్షయు		ప్రాతింగ్యయు	క్రరు.	నో.	పో.	అః
	తెల్తియు		ప్రాతింగ్యతెల్తియు	క్రరు.	నో.	పో.	అః
	సౌధాన		ప్రాతింగ్యసౌధాన	క్రస.	నో.	పో.	అః
	అహావాన		ప్రాతింగ్యఅహావాన	క్రసు.	నో.	పో.	అః
	సంబంధ		ప్రాతింగ్యసంబంధ	క్రసు.	నో.	పో.	అః
	అభిప్రాయ		ప్రాతింగ్యఅభిప్రాయ	క్రసు.	నో.	పో.	అః
అంతములు	అంతము	ఏప్	అంతము	క్ర.	నో.	పో.	అః

అంతములు	అంతము	ఏప్	అంతము	క్ర.	నో.	పో.	అః
అంతములు	అంతము	ఏప్	అంతము	క్ర.	నో.	పో.	అః
	సంభోదన		ప్రాతింగ్యము	క్రం.	నో.	పో.	అః
	శిక్షయు		ప్రాతింగ్యయు	క్రరు.	నో.	పో.	అః
	తెల్తియు		ప్రాతింగ్యతెల్తియు	క్రరు.	నో.	పో.	అః
	సౌధాన		ప్రాతింగ్యసౌధాన	క్రస.	నో.	పో.	అః
	అహావాన		ప్రాతింగ్యఅహావాన	క్రసు.	నో.	పో.	అః
	సంబంధ		ప్రాతింగ్యసంబంధ	క్రసు.	నో.	పో.	అః
	అభిప్రాయ		ప్రాతింగ్యఅభిప్రాయ	క్రసు.	నో.	పో.	అః
అంతములు	అంతము	ఏప్	అంతము	క్ర.	నో.	పో.	అః

ఉపసర్గ - ధాత్రు శ్ల - ప్రత్యుథము = [కిష్ట]

ఉత్సమఖ్యము
మహర్షిమహార్థము
వృథమాత్రము

మహాదానము
ద్వివచనము
భంగువచనము

పద	వికిచరములు	లక్షణములు	Tenses & Moods.	జన్మి కాలములు			ప్రయోగము
				Base	వ్యాపాన	ల్యె	
పునర్వ్యాపి	1 బ్యాధులు	ల్య	Base unchange-ble	ఫూత్	1	ల్యె	కర్త
పునర్వ్యాపి	2 అధారులు	ల్య	Reduplica-tion	1, 4, 6, 10	ఫూత్	2	ప్రయోగము
అత్మినే	3 జససంతోషములు	ల్య	Base	ఫూత్	3	ల్యె	Active voice
పదము	4 దివాదులు	ను	changeable	ఫీష్ట్	1	ల్యె	Casuals
ఉధయ	5 సాధ్యములు	ల్య	2, 3, 5, 7, 8, 9	ఫీష్ట్	2	ల్యె	స్వయంత్రములు
పదము	6 తుఫాదులు	న	సాం	సొం	కీష్ట	ల్యె	Desiderative
ఉధయ	7 రుధాదులు	ఁ	కాల్పనికము	ఆస్	1, II, VIII, IX	ల్యె	కర్త
పదము	8 తసారులు	ఁ		ప్రా	X	ల్యె	Potential
9 కాములు				ప్రా	X	ల్యె	x Benefactive
10 మహరాదులు				అస్	X	ల్యె	Denominative [personal]
				మొగచల			[వేదములో]

సార్లిపికలు

సర్వనామములు		విశేషణములు	ప్రతిపదికములు	అప్యాయములు
		Declenable Participles	Prepositions	లభితి
Personal	అన్తీ, యమ్తీ	Present సర్వ, పర్వ, కుర్వీ	అది, అను, అప్. ని, మొదలైన	లాక్షణ్యములు
Demonstrative	చ్ఛతీ, మతీ	Adverb యమ్తీ, తంతీ	సాకారణమైని	
Relative	యమ్తీ, తంతీ	Perfect యమ్తీ, తంతీ	సామాచసముల, సర్వ్యామముల,	
Interrogative	ఇం	Past. Passive సాధ్య, (శిత, కుల్భ)	సంఘర్షణములను, అకన్తీ, కండా, మొదలైన, సక్తీతో, య్యిలి, చతుర్మి, ఏకయా, ఏకశీ.	
Reflexive	అప్పలైని:	Past Active సాధ్య, తంతీ, తంతీ	పాఠించుని	
Indefinite	కంటీతీ, కంటీను	Future Active చూపుతీ, తాద్వల్తీ, తాద్వల్తీ	కిల, ఖలు, తెలు, ను, తెల్లు, హిలి.	
Correlative	అన్తీన్వీ, అప్తీ తరువాతిల్లు, ద్వారియ	do Active చూపుతీ	ఉపయుక్తములు	
Reciprocal	అన్తీ, అన్తీతము, ఏకశీ తరువాతిల్లు, ద్వారియ	Potential Adjective Pronominal Pronominal Adverbs	అధి, ఉపి, ను, కించు, వా.	
Possessive			అప్పుర్వకములు	
Pronominal			అప్పుర్వకములు	
Adjective			బహుములు	
Pronominal			యాక్షణ్యములు	
Adverbs			బహుములు	

Rs.

ద్వితీయ భాగము.

సంప్రేతము-వ్యవహరిక భాష

సంస్కృతము అతికరిస్తునుదనే అపోహాను ప్రజల మనసుల నుండి తొలిగించ వలసియున్నది. ఈ దిగువ నూచించిన పద్ధతిలో వ్యాకరణ నియమముల కొన్నిటిని తగ్గించినచో, సంస్కృతములో ధారాళముగా మాట్లాడుటకును, ఎంకవ్యవహారములకును, సౌకర్య మేర్పడును.

1. ద్వివచనములు అనుజంలను తెలుపు పదములు ప్రాచీన భాషయైన సంస్కృతము లోనేగలవు. వాడుకోఁ వీటిని తగ్గించినచో నామ వాచక నర్ణయామ విశేషములకు, ఏడు నిభక్తుల్లో ఏకవచన బహు వచన రూపములు మాత్రమే నిలుచును. భాష చాలా తేలిక బదును.
2. ఇందుచే క్రియాప్రకరణలోగాడ ద్వివచనమాత్రమే అవసర ముండుచు. ఉత్త్రమ మధ్యమ ప్రథమ పుసుమలో, పరసైపదలో ఏకవచన బహువచన రూపములు, ఆరు మాత్రమే నిలుచును.
3. పరసైపద ప్రత్యేయములు మాత్రమే ధాతువులకు చేర్చవచ్చును ఆత్మసేపద ప్రత్యేయములు కర్మాణ్యార్కముసకు వాడుకొన వచ్చును.
4. పది వికరణములలో, 1, 2, 4, 10 మాత్రమే వాడుకొన వచ్చును.
5. పరమాన, భవిష్యత్తు, భూతకాలములను లట్, లజ్, ల్యాట్ మాత్రమే వాడుకోవచ్చును. పరమాన ప్రత్యేయములకు -ప్యా-స్య- చేర్చన భవిష్యత్తుల మగును. తీనినే ఆశీర్వదనమయినకు విధి ఆశీర్వంగ్ క్షణపయోగించ వచ్చును. భూతకాల ప్రత్యేయము చెనుక -ష- చేర్చినచో -ల్యా- Conditional సంకేతార్థకము.

అగును. Imperative potential Moods (లోడ్ లింజ్) వర సైఫద ప్రత్యయములను ఆవసరమునుబట్టి వాడుకొనవచ్చును.

6. క్రియల పూర్వార్థమునకు మారుగా వాక్యములో అవ్యయములు, తుమున్నంతములు క్వార్ట్రికములు, క్రియాజన్య విశేషణములు (Present & Past Participles) వాడుకొన వచ్చును. -సై, మొదలగుసనవి క్రియలుచేయు పనులు నిర్వారించును.

7. విశేషణము లన్నిటికిని విభక్తిప్రత్యయముల చేర్చవనిలేదు. సామాప్యముబట్టి, విశేష్యమును వర్ణించు కొనవచ్చును,

8. పద స్వరూపముబట్టి సంస్కృతములో లింగ విచక్కణ చేయట మానివేసి అన్ని భాషలలో వలెనే సహజమైన పద్ధతి అనుసరించిన చాలును.

9. సంభాషణలో సంఘినాత్రీములు, సమాసములు ఉపయోగింప వనిలేదు. ఆవసర మున్నంతవరకు రచనల యందు వాడుకొన పన్చును.

10. సంస్కృత పదములు చాత్రావరకు ధాతుజన్యములు. భారతీయ కళలు, శాస్త్రవిజ్ఞానము సంగ్కృతభాషయందు భద్రపరచబడి యున్నది. మాత్రమైన సంస్కృతమునుండి దేశీయభాషములు ఉధృవించి అందము ప్రమిచేకూరు కొన్నావి. కాన్భారతదేశ సమైక్యతకు, సంస్కృత భాష సామాన్యభాషగా ఉండుటకు తరియున్నది. శాస్త్రోపరోభిషాపికి తోడ్పడి, ప్రపంచభాతుల మన్నసల పొందుటకు సంస్కృతమును జాతీయ వాడుకభాషగా రూపొందించుట ఆవసరము.

N. B. అనుబంధములో సైవిషయములు గమనించి ఏన హాయించిన చాలును.

అనుబంధములను A B C D E F G H అను వరసలో గుర్తు పెట్టు కొన గోర్కాను.

పూర్వంత క్రిష్ణమల

25 కొరాంతకములు వీరం దివ్యం = పై దుర్యాలు.

ధిమక్	ధిమజం	ధిమజా	ధిమజే	ధిమజః	ధిమజో	ధిమజ్ఞ
ధిమక్తా	ధిమక్తా	ధిమగాఖ్యేమ	ధిమగాఖ్యేమ	ధిమగాఖ్యేమ	ధిమగాఖ్యేమ	ధిమజ్ఞాః
ధిమజః	ధిమజః	ధిమగ్రథః	ధిమగ్రథః	ధిమగ్రథః	ధిమగ్రథః	ధిమత్తుమ్
స్వంక్	స్వంజ్	స్వంజమ్	స్వంజః	స్వంజః	స్వంజః	స్వంజో
స్వంజ్	స్వంజ్	స్వగాఖ్యేమ	స్వగాఖ్యేమ	స్వగాఖ్యేమ	స్వగాఖ్యేమ	స్వంజ్ఞః
స్వంజః	స్వంజః	స్వగ్రథః	స్వగ్రథః	స్వగ్రథః	స్వగ్రథః	స్వంజ్ఞః
అస్వం	అస్వం	అస్వం	అస్వః	అస్వః	అస్వః	అస్వంజ్
అస్వంజ్	అస్వంజ్	అస్వగాఖ్యేమ	అస్వగాఖ్యేమ	అస్వగాఖ్యేమ	అస్వగాఖ్యేమ	అస్వంజ్ఞః
అస్వంజ్	అస్వంజ్	అస్వగ్రథః	అస్వగ్రథః	అస్వగ్రథః	అస్వగ్రథః	అస్వంజ్ఞః
అస్వంజ్ఞ	అస్వంజ్ఞ	అస్వంజ్యః	అస్వంజ్యః	అస్వంజ్యః	అస్వంజ్యః	అస్వంజ్ఞః
మహాత	మహాత	మహాతా	మహాతః	మహాతః	మహాతః	మహాతః
మహాతో	మహాతో	మహాతాఖ్యేమ	మహాతాఖ్యేమ	మహాతాఖ్యేమ	మహాతాఖ్యేమ	మహాతాఖ్యో
మహాతః	మహాతః	మహాతాఖ్యోః	మహాతాఖ్యోః	మహాతాఖ్యోః	మహాతాఖ్యోః	మహాతాఖ్యః

శ్రీరాంతకములు. పీరం మధుత్ = గాలి శ్రీ. హరిత్ = గాలి శ్రీ. యక్త్ = మాంసము.

మధుత్	మధుత్	మధుత్తః	మధుతః	మధుతః	మధుతః	మధుతః
మధుతో	మధుతో	మధుతాఖ్యేమ	మధుతాఖ్యేమ	మధుతాఖ్యేమ	మధుతాఖ్యేమ	మధుతాఖ్యో
మధుతః	మధుతః	మధుదాఖ్యోః	మధుదాఖ్యోః	మధుదాఖ్యోః	మధుదాఖ్యోః	మధుతాఖ్యః

పూర్వ	పూర్తం	పూర్తా	పూర్తే	పూర్తులః	పూర్తిలిఖితః
పూర్తా	పూర్ణాభ్యమ్	పూర్ణాభ్యుల్	పూర్ణాభ్యుల్	పూర్ణాభ్యుల్	పూర్ణాభ్యుల్
పూర్తః	పూర్తిః	పూర్తిః	పూర్తిః	పూర్తిః	పూర్తిః
యక్తత్	యక్తత్	యక్తత్	యక్తత్	యక్తత్	యక్తత్
యక్తత్	యక్తత్	యక్తత్	యక్తత్	యక్తత్	యక్తత్
యక్తత్	యక్తంతి	యక్తంతి	యక్తంతి	యక్తంతి	యక్తంతి
యవానులు. శీరం. ఇవిషద్ = దేహత; ర్వీ-యవానైవ = యవానైవ = యవానైవ = నూర్మాదయుము.	స. పు.0-పూర్వులు=సూర్యులు. శీరం. ఇవిషద్ = దేహత; ర్వీ-యవానైవ = యవానైవ = యవానైవ = నూర్మాదయుము.				
ఇవిషద్	ఇవిషద్	ఇవిషద్	ఇవిషద్	ఇవిషద్	ఇవిషద్
ఇవిషద్	ఇవిషద్	ఇవిషద్	ఇవిషద్	ఇవిషద్	ఇవిషద్
ఇవిషదృంశః	ఇవిషదృంశః	ఇవిషదృంశః	ఇవిషదృంశః	ఇవిషదృంశః	ఇవిషదృంశః
మునులిత్	మునులిత్	మునులిత్	మునులిత్	మునులిత్	మునులిత్
మునులివాచ	మునులివాచ్	మునులివాచ్	మునులివాచ్	మునులివాచ్	మునులివాచ్
మునులివాచ	మునులివాచ్	మునులివాచ్	మునులివాచ్	మునులివాచ్	మునులివాచ్

1

తీవ్రా - తీవ్రము
తీవ్రము నున్న
తీవ్రము స్తో
తీవ్రము ను

తీవ్రము నున్న
తీవ్రము స్తో
తీవ్రము స్తో
తీవ్రము స్తో

తీవ్రము
తీవ్రము కు
తీవ్రము వ్యాప్తి
తీవ్రము వ్యాప్తి

తీవ్రము
తీవ్రము స్తో
తీవ్రము స్తో
తీవ్రము స్తో

విశక
విశ్వ
విశ్వ
విశ్వ

విశక
విశ్వ
విశ్వ
విశ్వ

విశక
విశ్వ
విశ్వ
విశ్వ

విశక
విశ్వ
విశ్వ
విశ్వ

విశ్వ
విశ్వ
విశ్వ
విశ్వ
విశ్వ
విశ్వ
విశ్వ
విశ్వ

పు. కారాంతకమలు	వు. 0. ద్వీమ =	(క్ర.) సజ్జను =పొందినది	న. వు.0-సిత్తియై
ద్విగుహ	ద్విగుహ	ద్విగుహ	ద్విగుహ
ద్విశ్వ	ద్విశ్వ	ద్విశ్వ	ద్విశ్వ
ద్విశు	ద్విశు	ద్విశు	ద్విశు
ద్విశుః	ద్విశుః	ద్విశుః	ద్విశుః
సజ్జన	సజ్జన	సజ్జన	సజ్జన
సజ్జనా	సజ్జనా	సజ్జనారాఖ్యై	సజ్జనారాఖ్యై
సజ్జనాస్తా	సజ్జనాస్తా	సజ్జనారాఖ్యై	సజ్జనారాఖ్యై
సజ్జనః	సజ్జనః	సజ్జారాఖ్యై	సజ్జారాఖ్యై
సజ్జనఃః	సజ్జనఃః	సజ్జారాఖ్యై	సజ్జారాఖ్యై
సజ్జనఃఃః	సజ్జనఃఃః	సజ్జారాఖ్యై	సజ్జారాఖ్యై
సజ్జనఃఃఃః	సజ్జనఃఃఃః	సజ్జారాఖ్యై	సజ్జారాఖ్యై
సిత్తియై	సిత్తియై	సిత్తియై	సిత్తియై
సిత్తియై	సిత్తియై	సిత్తియై	సిత్తియై
సిత్తియై	సిత్తియై	సిత్తియై	సిత్తియై
సిత్తియై	సిత్తియై	సిత్తియై	సిత్తియై

ఉపానసత్త	ఉపానసాం	ఉపానసాక్	ఉపానసాః	ఉపానసాః	ఉపానసాః
ఉపానసర్మా	ఉపానసచం	ఉపానసచ్యుల్	ఉపానసచ్యుల్	ఉపానసచ్యుల్	ఉపానసచ్యుల్
ఉపానసాః	ఉపానసాః	ఉపానసాః	ఉపానసాః	ఉపానసాః	ఉపానసాః
ఉపానసాః	ఉపానసాః	ఉపానసాః	ఉపానసాః	ఉపానసాః	ఉపానసాః
తిత్	తిత్	తిత్	తిత్	తిత్	తిత్
లిష్టా	లిష్టా	లిష్టా	లిష్టా	లిష్టా	లిష్టా
లిష్టా	లిష్టా	లిష్టా	లిష్టా	లిష్టా	లిష్టా
లిష్టా	లిష్టా	లిష్టా	లిష్టా	లిష్టా	లిష్టా

తిత్. మతిః॥

న. తుం-వాతి=నుగ్

అ. కారాంతకములు నుం. హరి=నిష్టాపు:

హరిః-హర్మ	హరిం	హరిం	హరిం.	హరిం.	హరిం.
హర్మ	హర్మ	హర్మ	హర్మ	హర్మ	హర్మ
హరిం	హరిం	హరిం	హరిం	హరిం	హరిం
హరిం	హరిం	హరిం	హరిం	హరిం	హరిం
మతిః	మతిం	మతిం	మతిం	మతిం	మతిం
మతి	మతి	మతి	మతి	మతి	మతి
మతి	మతి	మతి	మతి	మతి	మతి

ప్రార్థనలు

వారి వ్యక్తిగతిలో ప్రమాదం కుర్చు వారి వ్యక్తిగతిలో ప్రమాదం కుర్చు
వారి వ్యక్తిగతిలో ప్రమాదం కుర్చు వారి వ్యక్తిగతిలో ప్రమాదం కుర్చు

କାନ୍ତିର ପଦମାଲା

କୋର୍ଟ ଅନୁଷ୍ଠାନିକ

సంతోషం కల్పించడానికి వ్యవస్థలు అనుమతి లేక అనుమతి లేదని అంటారు.

మాత్రాలు:	మాత్రాలు:	మాత్రాలు:
కూతూహలాలు:	పూతూహలాలు:	పూతూహలాలు:
కూతూహలాలు:	పూతూహలాలు:	పూతూహలాలు:
కూతూహలాలు:	పూతూహలాలు:	పూతూహలాలు:

କାନ୍ତିର ପାଦରେ
କାନ୍ତିର ପାଦରେ
କାନ୍ତିର ପାଦରେ
କାନ୍ତିର ପାଦରେ

କାହିଁ କାହିଁ କାହିଁ କାହିଁ କାହିଁ
କାହିଁ କାହିଁ କାହିଁ କାହିଁ କାହିଁ

అ ఆకారాంతరములు.	ప్రా. రాము=రాముకు;	<u>జీ.</u> జు=ముసలితసుము;	స. వ్యా. శులము = శుండు
రాము=రామ	రామం	రామేణ	రాముయ
రాము	రాము	రాముభాగ్వమ్	రాముభాగ్వమ్
రాము:	రామున్	రామై:	రామేణు:
రాము-	రామున్	రమునొ	రముయొ:
రము	రసు	రముభాగ్వమ్	రముభాగ్వమ్
రము:	రము.	రముని:	రముభు:
శులుము	శులుము	శులుయ	శులుత్
శులు:	శులుభు:	శులుభు:	శులుభు:
శులుము	శులుము	శులుభు:	శులుభు:
శులు:	శులుభు:	శులుభు:	శులుభు:

పర్వత మ శబ్దములు

తత్త్వశాసనము వాణిజ్యములు

ఆమోల్, అది=నవు.

నః	తక్కు	తస్మైత్	తస్మై	తస్మై
తో	తాంధూర్వు	తాంధూర్వు	తయోః	తయోః
తో తో	తోఽభుః	తోఽభుః	తేషాము	తేషాము
తో	తస్మైత్	తాంధూర్వు	తస్మై	తస్మై
తో	తాంధూర్వు	తాంధూర్వు	తయోః	తయోః
తో	తస్మైత్	తాంధూర్వు	తాస్మై	తాస్మై
తో	తాంధూర్వు	తాంధూర్వు	తాస్మై	తాస్మై
తో	తస్మైత్	తాంధూర్వు	తయోః	తయోః
తో	తాంధూర్వు	తాంధూర్వు	తేషాము	తేషాము
తో	తస్మైత్	తాంధూర్వు	తస్మై	తస్మై
తో	తాంధూర్వు	తాంధూర్వు	తేషాము	తేషాము
తో	తస్మైత్	తాంధూర్వు	తస్మై	తస్మై
తో	తాంధూర్వు	తాంధూర్వు	తేషాము	తేషాము
తో	తస్మైత్	తాంధూర్వు	తస్మై	తస్మై

యుత్త శ్రవ్యమ ఐవసు = న్యా.

$$0.5\text{--}0.7 = 0.6$$

యుస్	ప్రాచీన	యుస్	ప్రాచీన
పుత్రా	ప్రాచీన	పుత్రా	ప్రాచీన
పుత్రమ్	ప్రాచీన	పుత్రమ్	ప్రాచీన
పుత్రులు	ప్రాచీన	పుత్రులు	ప్రాచీన
పుత్రులు	ప్రాచీన	పుత్రులు	ప్రాచీన

ముఖ్యం	ప్రాణం	ప్రాణం	ప్రాణం
హై	యోగి	యోగి	యోగి
ప్రాణం	ముఖ్యం	ముఖ్యం	ముఖ్యం
యోగి	ప్రాణం	ప్రాణం	ప్రాణం
యోగి	ముఖ్యం	ముఖ్యం	ముఖ్యం

ప్రాణికి విషం నుండి బయలు లేవాలి.

ప్రాణి

ప్రతిక్రియలు మొత్తం స్వీచ్ఛలో

ప్రసాదం	పుత్రము-మినాక్షి	పుత్రము	పుత్రము	పుత్రము
పుత్రము	పుత్రము	పుత్రము	పుత్రము	పుత్రము
పుత్రము	పుత్రము	పుత్రము	పుత్రము	పుత్రము
పుత్రము	పుత్రము	పుత్రము	పుత్రము	పుత్రము
పుత్రము	పుత్రము	పుత్రము	పుత్రము	పుత్రము

ప్రాణికాలం కుత్తుకున్న వృక్షాల మధ్య నువ్వులు ఉన్నాయి

కుమారు	విశ్వాసులు	ప్రభుత్వం	ప్రభుత్వం	ప్రభుత్వం
ప్రభుత్వం	విశ్వాసులు	ప్రభుత్వం	ప్రభుత్వం	ప్రభుత్వం
ప్రభుత్వం	విశ్వాసులు	ప్రభుత్వం	ప్రభుత్వం	ప్రభుత్వం
ప్రభుత్వం	విశ్వాసులు	ప్రభుత్వం	ప్రభుత్వం	ప్రభుత్వం
ప్రభుత్వం	విశ్వాసులు	ప్రభుత్వం	ప్రభుత్వం	ప్రభుత్వం

ప్రతిభుర్మా	ఏతస్సెల్లి	ప్రశాస్యః	ప్రతనాయి ప్రతస్థాయి	ప్రతస్థాయి
ప్రతాంధ్యః	ఏతాధ్యాయ	ప్రతాంధ్యః	(ప్రతయోఽప్రాప్తమహమయోః) - "	ఏతాంధ్యః
ప్రతాంధ్యః	ఏతాధ్యః	ప్రతాంధ్యః	ఏతాంధ్యః	ఏతాంధ్యః

పో
క్రి

పో
క్రి

శైలం పుం. కె

పుం. = అందు మావాన.

సర్పిం.
సర్పిం
సర్పిం

సర్పిం
సర్పిం
సర్పిం

సర్పిం
సర్పిం
సర్పిం

(పుం) = అందు లు

పుం. = అందు లు

సర్పిం
సర్పిం
సర్పిం

సర్పిం-సర్పిం
సర్పిం
సర్పిం

పుం - పుం. పత్ర

ప్రధాన శాసనం నుండి మొత్తమే వాడు;

ନାଟୀ

సుమిత్ర.

ఉధయేణు -	వీరు వనములేదు.	వీరు - రెండు అవయవములు గలవాడు	కృతి-కలాశ్చ	న. శ్రీంకలాపి
ఉధయేణిః-ఉధయ ఉధయేణు	ఉధయేణు	ఉధయేణ	ఉధయేణై	ఉధయేణై
ఉధయేణు	ఉధయున్	ఉధయుః	ఉధయుః	ఉధయుః
ఉధయు	ఉధయుమ్	ఉధయుమ్	ఉధయుమ్	ఉధయుమ్
ఉధయే	ఉధయః	ఉధయః	ఉధయః	ఉధయః
ఉధయం	ఉధయం	ఉధయం	ఉధయం	ఉధయం
ఉధయాని	ఉధయాని	ఉధయాని	ఉధయాని	ఉధయాని
వీరుఃఖ్యః -	ఉధయుష్టా-నిత్యుద్ధివచనాన్యః	వీరు. - ఆశ్రమ	కృతి. - ఆశ్రమ	న. శ్రీ. - ఆశ్రమ
వీరు	వీరు	వీరు	వీరు	వీరు

అదవు శబ్దః -	వుం. = వీడు.	(వై) = ఈమె	న. వుం. = ఇచ్చి.
అయం ఇమమ్-ఏనమ్	ఆసేన-ఏనేన	ఆసైలై	ఆసైలై
ఇష్టం ఇష్టం-ఏనం	అభావ్	అభావ్	(అనమోః-ఏనమోః) - ,
ఇస్తే ఇష్టాన-ఏనాన్	ఏథిః	ఏథిః	ఏథివ్
ఇదవు	ఇష్టావ్-ఏనామ్	అనమూ-ఏనయా అసైలై	అసైలై
ఇస్తే ఇష్టైలై	అభావ్	అభావ్	(అనయోః-ఏనయోః) - ,
ఇష్టాః ఇష్టా-ఏనాః	అథిః	అథిః	అథివ్
ఇదవు	ఇష్టావ్-ఏనమ్	ఇష్టము. పుం. పత్ర	అప్యాయః
ఇస్తే	ఇసై-ఏనై		
ఇష్టాన్	ఇష్టాన-ఏనాన్		
అదశ్చై -	వుం. వీడు.	(వై). ఈమె	న. వుం. - ఇచ్చి.
అమువు	అమువా	అముసైలై	అముసైలై
అమూ	అమూ	అమూభావ్	అమూభావ్
అము	అమూన్	అమూభ్యః	అమూభ్య

అన్నా:	అన్నావు	అన్నాసూర్యా:	అన్నాసూర్యా:	అన్నాసూర్యా:
అన్నా:	అన్నావు	అన్నాభూజ్యామ్	అన్నాభూజ్యామ్	అన్నాభూజ్యామ్
అన్నాః	అన్నాః	అన్నాభూజ్యిః	అన్నాభూజ్యిః	అన్నాభూజ్యిః
అద్భుతః				
అప్యామ్	అప్యామ్	అప్యామ్	అప్యామ్	అప్యామ్
అప్యామాసి				
అద్భుతః		శ్వమం - శ్వం.	శ్వమం - శ్వం.	శ్వమం - శ్వం.
అప్యామ్				
అప్యామాసి				
కతుర్భాగ్యము,	వ్యం. ఏణ్ణవందు	క్రీ. - ఏణ్ణవు	న. శ్వం. - ఏణ్ణవు	
కతుర్భః	కతుర్భేణ	కతుర్భాల్	కతుర్భాల్	కతుర్భసంత్త
కతుర్భా	కతుర్భా	కతుర్భాభూజ్యం	కతుర్భాభూజ్యం	కతుర్భమో:
కతుర్భే	కతుర్భే	కతుర్భే	కతుర్భేభ్యిః	కతుర్భేష్యమ్
కతుర్భా	కతుర్భామ్	కతుర్భామ్	కతుర్భామ్	కతుర్భసార్యః
కతుర్భే	కతుర్భే	కతుర్భాభూజ్యం	కతుర్భాభూజ్యం	కతుర్భమోః
కతుర్భాః	కతుర్భాః	కతుర్భాభ్యః	కతుర్భాభ్యః	కతుర్భసాం
ప)	- కతుర్భం, కతుర్భే, కతుర్భాభ్యః ద్విష్టం కతుర్భం, కతుర్భే, కతుర్భాభ్యః కతుర్భం స్థం, పత్త.			అస్త్రే, యయుష్టే శిఖములు లోగుడు వివరంచుదినివి.

క్రియలు ప్రతిరోధము = వికరణములు 10. Conjugations.

ప్ర. నూత్రాలను	వక్షవననము	ద్వివచనము	బహువచనము	ఏకవచనము	ద్వివచనము	బహువచనము
ఉత్త. మమవుష-చీను	శ్శి	ప్పః	మ్మః	శ	ప్పస్సః	మ్మస్సః
మమభ్రమమ-చీను	శ్శి	ఫః	థ	శ	ఫస్సః	థస్సః
ప్రమమవుష-చీను	శ్శి	తః	అంతి	శ	తస్సః	అంతిస్సః

అత్త. సేపద-పండ = సమస్త-రించు.	పండ్ల	పండే	పండాప్పః	పండాప్పః
		పండన్	పండేస్	పండ్స్
		పండటే	పండేట్	పండంట్

అత్త. సేపద (Rare) అం = ఉండుట.	అంల్ల	అంల్లె	అంల్లాప్పః	అంల్లాప్పః

3. జాపాన్ తాగ్యులు. వరమైనిషువు, కీ=తెలుగుచొను అంగోనెనుడు కా=ఫరించు:
చిక్కేఱ	చిక్కెపః	చిక్కమః	రహ్మ	దశ్వేతః
చిక్కేసు	చిక్కధః	చిక్కిథ	ఖాతే	దశ్వాసు
చిక్కేటి	చిక్కితః	చిక్కంఠః	ఖాతై	దశ్వాసై
4. శివాదులు పరమైలైదు. త్రయై=త్రిష్టి క్రమం అంతస్తాను క్రూజ్ =క్రితం తొందు.
త్రయాశ్మి	త్రయావః	త్రయామ్యః	త్రమాఖ్యై	త్రమాఖ్యావస్సః
త్రయాశ్మి	త్రయాధః	త్రయాధ్యః	త్రమాఖ్యై	త్రమాఖ్యాధః
త్రయాశ్మి	త్రయాంశః	త్రయాంశః	త్రమాఖ్యై	త్రమాఖ్యాంశః
5. సాగ్వానులు. సుక్షమా తీవ్యు పుట్టెలు అంగ్లా కేనుడు
సునోము	సునుపః-సున్యః	సునుముచుః-సులా:	సున్యై సుమువహే-సునుముమ్మో-సునునున్నాలః
సునోము	సునుధః	సుముధ	సున్యాధః సున్యాధై
సునోము	సునుతఃః	సున్యంతఃః	సున్యై సున్యామై

6.	తలుదాడులు.	వరదస్తోపన	వరదస్తోపన	వరదస్తోపన
	తేలుచాము	తేలుచాము	తేలుచాము	తేలుచాము
	తేలుచుధః	తేలుచుధః	తేలుచుధః	తేలుచుధః
	తేలుచుంబి	తేలుచుంబి	తేలుచుంబి	తేలుచుంబి
	తేలుచుక్కి	తేలుచుక్కి	తేలుచుక్కి	తేలుచుక్కి
7.	రుక్మాయులు.	వరదస్తోపన	వరదస్తోపన	వరదస్తోపన
	రుక్మాయ	రుక్మాయ	రుక్మాయ	రుక్మాయ
	రుక్మాయల	రుక్మాయల	రుక్మాయల	రుక్మాయల
	రుక్మాయ్యి	రుక్మాయ్యి	రుక్మాయ్యి	రుక్మాయ్యి
	రుక్మాయి	రుక్మాయి	రుక్మాయి	రుక్మాయి
	రుక్మాయి	రుక్మాయి	రుక్మాయి	రుక్మాయి
8.	తలూదాడులు.	వరదస్తోపన	వరదస్తోపన	వరదస్తోపన
	తలూదామ	తలూదామ	తలూదామ	తలూదామ
	తలూదాస్	తలూదాస్	తలూదాస్	తలూదాస్
	తలూదాశ	తలూదాశ	తలూదాశ	తలూదాశ

9. ప్రాయశుల పరస్పర విషయాల కొనులు అత్యంత నేపద.
క్రిచ్చితమాసః	క్రిచ్చితమాసః	క్రిచ్చితమాసః	క్రిచ్చితమాసః
క్రిచ్చితమాసః	క్రిచ్చితమాసః	క్రిచ్చితమాసః	క్రిచ్చితమాసః
క్రిచ్చితమాసః	క్రిచ్చితమాసః	క్రిచ్చితమాసః	క్రిచ్చితమాసః
క్రిచ్చితమాసః	క్రిచ్చితమాసః	క్రిచ్చితమాసః	క్రిచ్చితమాసః
10. చురావయః, వారాణిల్పద చుర్క-శాంగిలిపు అత్యంత నేపద.
వ్యాపారమూలాసామానః	వ్యాపారమూలాసామానః	వ్యాపారమూలాసామానః	వ్యాపారమూలాసామానః
వ్యాపారమూలాసామానః	వ్యాపారమూలాసామానః	వ్యాపారమూలాసామానః	వ్యాపారమూలాసామానః
వ్యాపారమూలాసామానః	వ్యాపారమూలాసామానః	వ్యాపారమూలాసామానః	వ్యాపారమూలాసామానః
వ్యాపారమూలాసామానః	వ్యాపారమూలాసామానః	వ్యాపారమూలాసామానః	వ్యాపారమూలాసామానః

కూలిపుట్టులు = అర్డకములు = 10. Tenses & Moods.

పరస్పరమ

అశ్లై

1.	పరమానంకాలము	Present tense	భువ్=ఉండు	లభ్	దుక్క=ఖండు	ప. అ.
	భువమి	భువాపః	భువమి:	దుస్సి-	దుస్సాపః	దుస్సాప్తే
	భువసి	భువధః	భువధః	దుత్తి-	దుయ్యాధి	దుయ్యాధిత్తే
	భువతి	భువతః	భువతః	దుర్గ్రీ-	దుయ్యాత్తే	దుయ్యాత్తే

2. భువ్తకాలము 3 Past tenses - లక్ష్మి, లయి, లింగ.
i.e., Imperfect.

అభువక్	అభువాన	అభువాయ	అభువ్లై	అభువ్యై	అభువ్యై
అభువః	అభువతం	అభువతః	అభువ్లాః	అభువ్యాధి	అభువ్యాధి
అభువక్	అభువతాం	అభువతాం	అభువ్లాం	అభువ్యాధ్యాన	అభువ్యాధ్యాన

iii తోష -Aorist.

అధ్యాత్మ	అధ్యాప	అధ్యాయ
అధ్యాః	లభ్యార్థం	అధ్యాత్మ
అధ్యాత్	అధ్యాత్మాయ	అధ్యాపక్

iii లట -Perfect.

ఎధ్యాత	ఇధ్యాప	ఇధ్యాపియ
ఎధ్యాత్వ	ఇధ్యాత్మాప	ఇధ్యాత్మ
ఎధ్యాప	ఇధ్యాత్మాయః	ఇధ్యాత్మాయ

అప్పుణి	అప్పుణియ	అప్పుణియై
అప్పుః	అప్పుః	అప్పుఃయై
అప్పుత్	అప్పుత్	అప్పుత్యై

3. శమయితో-లములు 2. Futures - లుక్, ఉక్

i లాక్ - Periphrastic Futured

ఫావితాసైః	ఫావితాసైః	ఫావితాసైః
ఫావితాసైః	ఫావితాసైః	ఫావితాసైః
ఫావితాసై	ఫావితాసై	ఫావితాసై

కొ=ఇంచు ప.

కొత్తాపైః కొత్తాపైః

కొత్తాపైః కొత్తాపైః

కొత్తాపై కొత్తాపై

ii లభ్య, Future	అవస్థలు అవస్థలు అవస్థలు అవస్థలు	అవస్థలు: అవస్థలు: అవస్థలు: అవస్థలు:	అప్పేని అప్పేని అప్పేని అప్పేని	అప్పేని వేం అప్పేని కే అప్పేని కే అప్పేని కే	అప్పేని వేం అప్పేని కే అప్పేని కే అప్పేని కే
4. అర్థములు ల్యాఫ్ -Moods	అధికముల్ని అధికముల్ని అధికముల్ని	అధికముల్ని అధికముల్ని అధికముల్ని	అధికముల్ని అధికముల్ని అధికముల్ని	i సాంకేతిక-Conditional అప్పేని అప్పేనికానీ అప్పేనితే	అప్పేని వేం అప్పేని కొన్నానీ అప్పేని తోన్నానీ
ii అజ్ఞ-Imperative -ల్యాట్	అహాము అహాము అహాము అహాము	అహాము అహాము అహాము అహాము	అహాము అహాము అహాము	కరువానిపై కురువు కురుతాను కురుతాను	కరువానిపై కురుతాను కురుతాను కురుతాను

iii విధి Potential విధి లిట్

భవాన	భవావ	భవీత్	కుర్చ్చివక్షా	కుర్చ్చిమహి
భవ-భవతాత్	భవతమ్	భవీత్	కుర్చ్చియుచంప్	కుర్చ్చిభ్యమ్
భవత్-భవతాత్	భవతమ్	భవీత్	కుర్చ్చిసూతాంజ్	కుర్చ్చిరమ్

iv Benedicive అన్నిశ్చ

భవాయాసన్	భవాయాసన్	భవీత్	భవీత్ పే.వక్ష	భవీత్ మహీ
భవాయాః	భవాయాః	భవీత్	భవీత్ యూమాం	భవీత్ భ్యమ్
భవాయాః	భవాయాః	భవీత్	భవీత్ సూమాం	భవీత్ భ్యమ్

పదిలకారములకు చేరు ఉపక్రమములు

1. సార్వదాతుకములు 4. i వర్న మానకాలము. Present tense-ఉన్

	పరైజెషన్	అశ్రూనెచు
i	పః	పః
ii	ధః	ధః
iii	తః	తః
iv	అంటః	అంటః
ii	అసద్యతన భూతాలము.	Past Imperfect-ఉన్
1	అ-ఆమ్	ప
2	శామ్	శ
3	శామ్	శ
4	అన్	అన్
iii	అఖ-Imperative Mood-గోట్	
అన	అవ	అచ్
-శామ్	శమ్	శామ్
త		త
త	శామ్	అంట

iv బ్యా-Potential Mood - ఏక చింపి-

శయన	శాచ	శామ	శాచి
శాస:	శాశవ్	శాశ	శాశి
శాచ	శాశాచ్	శాశుః	శాశి

2. అదియతాత్మాలు 6.	i అసాధ్యాభావమ్యత్ 1st Future - లుఁగ్	తాస్తుః తాస్తుల్ తాస్తు తాస్తా	తాస్తుః తాస్తుల్ తాస్తా	తాస్తుః తాస్తుల్ తాస్తా
ii సాధారణ భావమ్యత్	2nd Future - లుఁగ్	సాధ్యాభావః సాధ్యాభావ సాధ్యాభావ	సాధ్యాభావః సాధ్యాభావ సాధ్యాభావ	సాధ్యాభావః సాధ్యాభావ సాధ్యాభావ

iii సాంకేతిక - Conditional Mood - లక్ష్మీ

అ-స్విమ్	సార్విస	నార్మిష
స్విస్	సార్విస్	నార్మిస్
స్విట్	సార్విస్	నార్మిట్

iv ఆశీః -Benedictive Mood - ఆశీర్వింపు

యూస్వి	యూస్విల్	తీస్వి
యూస్	యూస్విమ్	తీస్విమ్
యూస్త్	యూస్విస్	తీస్విస్

v భూతికాలము-Aorist లుఙ్

అమ్	న	ప	పహి
ఎస్	త	ద	శ్రవ్మ
తమ్	త	త	లంత

vi పుట్టికు ధూతచాలము_Perfect – లింగ

అ	న	మ	న	వశ్యా
ఇ	అస్తుకు	ఉ	ఏ	అస్తీ
ఎ	అతును	ఉన్	ఏ	అతే

సార్వకాతుక లచారములకు, పది విచరణముల సనుగరంచి కొత్తములకు నూతనసూపుము (Base-అంగము) నుప్పిడిన తమమాత్రం వును వాట్టి యొలు లేయను. ఆంకాశుక లకారములకు మాట కాశునుల కే నేసుగాల వును వుప్పుతోయములు చేయాలను. జన్మన్న కాశున్నపులాంచి (Derivative Verbs) సూచించిన ఇంయములు గలాయి.

అక్షరముల Tenses & Moods ఉపయోగించు విధానము

- A వర్తమానకాలము, ప్రస్తుతము జుగు విషయము తెలుపును.
అయిమా గచ్చటి తప్పనుతోః-మీమార్పురుదు వస్తూఉన్నాడు.
- i అంతేకాక కొద్దికాలములో జుగబోవు విషయమును తెలుపును.

కదాగమిష్యసి? ఏక గంభీరమైప్పాడేవెళ్లుచున్నాను.
- ii కొద్దికాలము కిందట జరిగి పూర్తి అయినది తెలుపును.
కదాత్యం నగరాత్మ ఆగణోసి? అయిము ఆగంభీరు
ఇంతకుముండే వచ్చింది.
- iii జరిగిన కథ చెప్పటలో వాడునుచు
గుట్టిఖ్రమితే కః త్వ్యం? డేగ అడుగును “నీ వెవ్వరవ”ని.
- iv అలవాటుగా, మరల మరల చేయుపని తెలుపును
పశు వథేన అసో జీవతి-పశువథచేసి బింపుకును.
పాతుం న ప్రిథమం వ్యవస్యుతి జలం-
- v ప్రశ్నకు సమాధానమున భూతకాలమునకు బదులు వర్తమానం
వాడుదురు.
కటం ఆకాశ్మీ కి నను కరోబిభోః
చాపనుచేసి యుండివా? చేసియే ఉన్నాను.
- vi ప్రశ్నయింను భవిష్యతుగాను వాడుదురు.
కిం కరోమి? ఏమిచేసేది? కిం కరిష్యామి.
- vii భవిష్యతులో ఘరతు చెప్పునపుడు
యోస్యం దదాతి సః, స్వర్గం యూతి.
ఎవడు అన్నము ఇచ్చునో అతడు స్వర్గమునకు పోవునున్నాడు.

viii రూవత్, తావత్: జాతు, అపి ఉపయోగించు నపుడు వర్తి
మానము వాడుదురు

యావత్ సః త్వం న పశ్యతి శావత్ దూరమ్ అపసర
అతడు నిన్ను చూచుగూపలా దూరము కదలిపొమ్ము.

అపి జాయాక త్వజని. జాతు గణికాం ఆ దాన్ని
భార్యను వదలి యున్నను, ఇకవదలినను....

xii వర్తమానకాల క్రియల స్నేహిత భూతకాలమగును
త్వం స్నేహితమహారాజ, మిటు తెలియేయున్నది.

B. భూతకాలములు 3. Imperfect Tenses Aorist & perfect
అర్థములో ప్రస్తుతము వీటికి భేదము లేదనియే చెప్పవచ్చును.

C. భవిష్యత్ కాలములు 1st and 2nd Futures (Simple)

i వెంటనే జనుగబోవు విషమాలకు భవిష్యతుగాని
వర్తమానముగాని వాడుదురు
కదాగమిష్యసి? ఎప్పాడు వాళ్లుడువు? ఏమగచ్చాము,
లేక గమిష్యామి పోవుచున్నాను.

ii ఆశను తెలువు నపుడు. Aorist భూత, వర్తమానము-సామాన్య
భవిష్యత్తులో దేన్నైన వాడుదురు.
దేవశ్చేవ్, అవాప్తి,-వర్షతి-వర్షిష్యతి,
ధాన్యం అనాప్స్కృ-వహమ-వహ్నయమః

వర్ష ము కురిసినచో విత్తనములు ఎదుపేట్టుదుము.

- iii మర్యాదకు సామాన్య భవిష్యత్తు వాడుదురు.
వశ్చాత్ సరం ప్రతి గమిష్యని
తరవాత తము సరస్వతు వశ్చదురుగాక
- xii జాపకము చేయునపుడు భవిష్యత్తు వాడుదురు.
స్వరసి కృష్ణ! గోకులే వత్సాన్యమః
కృష్ణ! గోకులములో ఉండెదము అనుకోనుట జాపక మున్నదా?
- v ఆశ్చర్యము తెలుపు సశుదు, భవిష్యత్తు వాడుదును.
ఆశ్చర్యమ్! అంధో నామ కృష్ణం ద్రీక్ష్యతి
ఆశ్చర్యమే! గుడివాడున్నా కృష్ణుని గాంచకలడు.
- vi సమర్థతసు తెలుపునపుచు భవిష్యత్తు-
అలం కృష్ణః హస్తినం హనిష్యతి
కృష్ణుడు ఏనుగను చంపగా డు.

D అరకములు

1. అజ్ఞా-Inperitive. ఉత్తరుషు, ప్రార్థన సలహా, ఆశీర్వచనము-
సామాన్యముగా తెలుపును.
శుశ్రాప్యగుమాన- పెద్దలను సేవించుము.
అనస్యభాజం పతిం-అన్నపీం
విక పత్స్సివత్తని భర్తగా బిడుయుము.
- i ప్రధమ వురుషుగా-అశీర్వాదము తెలుపుట.
పర్వతస్య. కాలవ్రీ భవతు
మేఘుడు సకాలమున వర్షించుగా త.

- ii ఉత్తమ శుభమలోప్రిశ్న అవసరము సామర్థ్యమును తెలుషును.
కీం కరవాడి చేసి?
- తమకు నేను ఏదు చేయగలను?
- iii ప్రథమ వ్రుష ఏకవచనమున మర్యాదకై వాడుదుట.
ఆసీయతామ్ రాజస్తృతి-రాజకుమారుని రష్ణించుడు
శూర్పియతామ్ భో పంచితాః-పండితులు విందుశుగాక.
- vi వర్తమాన కాలమున ప్రయోగము.
మా భవతు అటుఱ కొరాదు.
2. విధి-Potentialit కీంతవారికి ఆశేషము మొదలగు విషయములు
చెప్పానప్పుడు వాడునుగు మధ్యమ వ్రుష్ణో ముఖ్యము.
ఇప్పా నీతి భవంతి-తి మగ ఇక్కుష కుంచునుడు
- i విధివాచకముగ- ‘మహార్త్మ ము తమవాత’ అని చెప్పానప్పుడు
అజ్ఞకు కూడా వాగుతుటు.
ముహార్త్మ ఔర్ధ్వమ్యు యజ్ఞా-యజతాం-యాషప్యం ‘వా’
- ii తగునని సమగ్రతను చెప్పాట్కు విధిగాని, అజ్ఞగాని, వాడుదురు.
భారం, త్వం, వహే బస్తుపు మౌయవతెను:
భారః త్వగ్గా వోహవ్యః-బస్తు నీచేతనే మౌయబడవతెను.
3. ఆశీర్ణంగ -Benedictive Mood, సాంకేతిక-Conditional Mood
లోగం చెప్పబడినవి.

పంచి ప్రతరణం

స్వర సంఘలు.

1. సవర్ణ దీర్ఘసంధః:- అ ఆ ఇ ఈ బు గ్ లకు అవే అక్షరములు పరమైనపుడు దీర్ఘమగును

ఉ: ద్రైత్య+అరి-దైత్యరి
 ఇతి+ఇవ-ఇతీవ
 అపి+ఊక్తుతే-అపీక్తుతే
 శ్రీ+ఊక్తి-శ్రీక్తి
 హాత్తు+బుకారము-హాత్త్యకారము.

2. అ. ఆలకు ఇ ఈ ఈ ఉ ఔ బు లు పరమైనపుడు గుణసంధి యగును.

ఉ: ఉవ+ఇంద్రః-ఉవేంద్రః
 పరమ+ఊశ్వరః-పరమేశ్వరః
 రామ+ఇచ్ఛ-రామేచ్ఛ
 యథా+ఊపీతమ్-యథేపీతమ్
 హిత+ఉవదేశః-హితోపవేశః
 గంగా+ఉదకం-గంగోదకమ్
 మహా+ఉరు-మహోరు
 కృష్ణ+బుద్ధిః-కృష్ణిః
 మహా+బుమిః-మహోమి.

3. వృద్ధిసంధి. అ ఆలకు ఉండు బు ఏ జో లు పరమైనపుడు
వృద్ధిసంధియగును.

ప్రిష్ట+ఉహః-ప్రిష్టహః-ప్రిష్టి
అత్త+ఉహిసీ-అత్తహిసీ
స్వ+తఃరః-స్వరః
సుభ+బుతః-సుభార్తః
కలిష్టవక+త్వం-కలిష్ట కత్వం
సా+వవ-సైవ
క్ష్వ+వవ-క్షైవ
శేవ+వశవ్యమ్-శేవై శవ్యమ్
థవ+చౌషధమ్-థవాషధమ్

4. యడాగమసంధి. ఇ ఈ ఉ ఉ గు లకు యవరలు వచ్చును.

ఇతి+అహ-ఇత్యాహ
సుధీ+ఉహస్యః-సుధుస్యహస్యః
మధు+అరిః-మధ్యరిః
ధాతృ+అంశః ధాత్రంశః

5. ఏ ఏ ఈ జో లకు అయ్య అవ వచ్చును.

హాతే+వ-హాతే
సై+అశః-నాయకః
విష్ణు+వ-విష్ణవే
హా+అశః- హావకః.

పాల్గొంథులు.

6. సకార తకారములకు శకార చకారములు వచ్చును.
 హరిస్తే-శైల్పే-హరిశైల్పే
 రాముస్త-చినోతి-రామశైనోతి
 సతీ+చిత్త-సచ్చిత్త
7. సకార తకారములకు మట కారములు పరమైనవు మట లు
 నిల్చును.
 రాముస్త+మషి-రామమషి
 తతీ+టీకా-తటీకా.
8. క్షవరమునాకు కచ ట త ప లకు హకారము పరమైనపుడు
 సెంచి వికల్పము.
 వాక్తే+హరిః-వాగ్మిరిః-వాగ్మిరిః

విసర్గ సంధులు.

9. సకారమునాకు బదులు విసర్గః, వచ్చును, కొన్నియసల
 పైకల్పికము.
 రాముస్త+పుటి-రామిపుటి
 హరిస్తే+శైల్పే-హరిః శైల్పే; హరిశైల్పే
 హరిస్తే+చరతి-హరిశురతి
 రముస్త+కరోతి-నమస్కరోతి
 శురస్తే+కరోతి-పురస్కరోతి
10. విసర్గకు బదులు కొన్నిచోట్ల మారము వచ్చును.
 సరిస్తే+కరోతి-సరిః కరోతి, సరిముత్తోతి
 దివ్యస్తే+కరోతి-దివ్యికరోతి, దివ్యముత్తోతి
 ధనుస్తే+కరోతి-ధనుఃకరోతి, ధనుముత్తోతి

11. విసర్గకు బదులు సకారము వచ్చును.
 అధః+పదమ్-అధస్పదమ్
 శిరః+పదమ్-శిరస్పదమ్
12. ఇస్తే ఉన్ లకు సమాసమూలో నిత్యముగా మ కారము వచ్చును.
 సర్విష్ట+శుండికా-సర్విష్టు-ండికా
 దుధనుస్త+కపాలము-ధనుష్టు-పాలమ్
13. విసర్గకు కొన్ని చోట్ల ర కారము వచ్చును.

హారిః+జయతి-హారిరయతి
 రీతి+పతి-రీతి

14. విసర్గ కొన్ని చోట్ల లోపించును.
 సః+ప్రథమః+దాశరథి-సైమదాశరథి.

15. ద్విరూక్త విధానము Reduplication Rules.

i ధాతువు మొక్క- మొదాః అచ్చు, హల్లు రెండును ద్విరూక్త ములగును.

(3rd Conjugation etc., ల') ఉఠ్-ఉఠ్ పత్తి -పపత్తి.

ii మొదట రెండుహల్లులు కలిగిన అత్మరమ్మకంటే మొదటిహల్లే ద్విరూక్త ముగును.

ప్రీఫ్-ప్రీ-క్-ఆఎప్రై

సప్త్-సై-వ్-అఎస్ప్రై.

శ్రుత్-చమ్మైత్

ధు-ధుధు

ధా-దధా

కృ-చక్క

భీత్-చిచ్చిత్

భుజ్-బుభుజ్

నీ-నిసీ

సేవ్-సిసేవ్.

స మా స ము లు

i తత్పురుష ३

ii కర్మధారయ ७

iii ద్విగు ३

iv బహుప్రేహి ७

v అవ్యవధావ २

vi ద్వంద

vii నిత్యసమాసః

viii అలక్ష్మమాసః

xi వృత్తులు ५.

i తత్పురుష సమాసములు

విగ్రహము

ప్రథమ-పూర్వకాయః
ఉత్తర కాయః

పూర్వః కాయః
ఉత్తరః కాయః

ద్వితీయ-మంఖా తీతః
కృష్ణ లితః

మంఖం ఆతీతః
కృష్ణం ఆజ్ఞితః

తృతీయ-మాసాపరః
మాస పూర్వః

మాసేన అవరః
మాసేన పూర్వః

చతుర్थి-భూతబలి
గో సుఖం

భూతేభ్య బలి
గవేశ సుఖం

పంచమి-చోరభయం
వార్షిక్రూ భితః

చోరాల్ భయం
వాస్త్వాల్ భితః

మష్టి-రాజునుపః

వృక్షమూలమ్

చాప్తః పురుషః

వృక్షస్యమూలమ్

సహి-ఈశ్వరాధీనమ్

దాన శౌండః

ఈశ్వరే అధినమ్

దానే శౌండః

నట - అజ్ఞానం

అభివః

న+జ్ఞానమ్

న-భవః

కళ్మదారయ సమాసములు

గీలోత్యలాని

మయూర వ్యంసకః

స్నేతాసులిప్తః

పుషపవ్యాఘ్రః

రతి సుందరి

వింశ్య పర్వతః

యుక్తిరత్నాని

విగ్రహము

సీలానిచల్మాని ఉత్పలాని

వ్యంసకాశ్చాసే మయూరాః

స్నేతాశ్చాసే అసులిప్తాశ్చ

పుషపవ్యాఘ్రః్యః్యః ఇవ

రతిరివ సుందరి,

వింశ్యఃఖణి పర్వతః

యుక్తియః నవ రత్నాని

3. నిగ్నసమాసః- సంఖ్యను కలిపి చెప్పసాది.

పంచవట్యాసమంక్షేత్రం పంచానాం వటానాం సమాసఃరః

సామ్మాతురం

మణం మాత్ర్యానాం ఆపత్యం పుమాన్

4. బహువీహిం సమాసం-ముఖ్యముగ అస్యపదార్థము సూచించును

ప్రాప్తార్థి

ప్రాప్తః అగ్రిః యం సః

మహాబలః

మహాత్ బలం యస్యసః

గీలోజ్యలపతుః

గీలం, ఉజ్యలం, చ, వస్యః యస్యసః

5. అవ్యాయామ సమాస తిరువణం

వృత్తహం	అహని, అహని
యథాశక్తి	శక్తిం అనతిక్రమ్య

6. ద్వంద సమాసము సమాప్తము తెలుపును

సూర్యచంద్రమాః	సార్యశ్చ, చంద్రమాశ్చ
ధర్మర్థకామమోత్సః	ధర్మఃచ అర్థంచ, కామఃచ. మోత్సఃచ

7. సత్యసమాసం

ఎహాతార,	ఎహం కర్తి
కుంభకారః	కుంభం కర్తి

8. అలుక్మమాసః

కంటేకాలః	కంటేకాలః యస్యసః
జనుషాంధః	జనుషా ఆంధః యః సః

8 a అసమర్థసమాసః

భగవతః	భగవతి భక్తః శివేభక్తః
ఆరిషడ్వర్గః	ఆరీళాం షర్వర్గః

9. వృత్తులు

i . కృత్ భక్తాః	భజంతః ఇతి
ii తథిత పొత్స్యః, మాసుషాః	పులస్తయ్ గోత్రాపత్యం పుమాన మనోః అపత్యం పుమామ్సాః
iii సన్యాద్యన్ వైరాయతే వైరం అచరతి ఇతి	
vi ఏకశేష	పితరో-మాతాచ, పితాచ

Rs.

పొరములు 3.

1. విభక్తి ప్రత్యుధములు

ప్రథమ మొదలు సప్తమి విభక్తి వరకు

,, అం ఆ న ఆః ఆః ఇ

శౌ శౌ భ్యా భ్యాం భ్యాం చీః చీః

ఆః ఆః భీః భ్యః భ్యః ఆమ్ సు

2. క్రియా ప్రత్యుధములు

	వ	ద్వి	బ
ఉత్తమ ప్రమప	మి	వః	మః
మధ్యమ ప్రమప	స	ధః	అంధ
ప్రథమ ప్రమప	త	తః	అంతి

3. విషయము

అత్మానం నాణిం కృత్యా

ప్రణవం చ ఉత్తరాణిం

భ్యాన నిర్విఫన అభ్యాసాత్

పశ్యేత్ పేవం నిగూఢవత్

పాణీసీయ సూత్రము

భట్టోజు దీక్షితులవారి “సిద్ధా + త కౌ ము చి”

(శిశంద్ర వాస.వారి 1906 ఎడిషను సంఖ్యకుప్రకారం)

1.	విభక్తిప్రత్యయములు చేరు విధము 162-177 సూత్రములు	16
2.	హలంతములు	324-446
	i వుం లింగములు	324-489=116
	ii శ్రీ లింగములు	440-443 3
	iii నవుంసక లింగము	448-445 4
3.	ఆజంతములు	178-326
	i వుం లింగములు	178-286 110
	ii శ్రీ ,,	287-308 23
	iii న. వుం ,,	309-323 15
4.	శ్రీ లింగరూపములు ఏగ్వడు విధానము 453-531	79
5.	విభక్తులు-కారకములు 532-446	115
	ii i ప్రథమ ద్వితీయ	532-558 27
	iii తృతీయ	559-568 10
	iv చతుర్థి	586-605 17
	v పంచమి	586-605 20
	vi షష్ఠి	606-631 26
	vii సప్తమి	632-646 15

6.	ధాత్రువకరణ	2679-2755		77
i	ఆశ్చ్రమేషద	2679-2744-66		
ii	పర్మస్టోవద	2745-2755-11		
7.	వికరణములు	2572-2572 ధాత్రువులు స్తుతి	422	
i	భ్యాదులు	2151-2421	1059	271
ii	అదాదులు	2488-2428	72	67
iii	జాహాంగీర్ దులు	2439-2504	25	16
iv	దివాకులు	2505-2522	134	18
v	స్వాదులు	2523-2533	25	4
vi	త్రిదులు	2534-2542	143	9
vii	రుధాద ఎఱ	2543-2546	4	24
viii	ఉనాదులు	2547-2553	10	7
ix	క్రొదులు	2554-2574	61	9
x	చురాదులు	2563-2572	395	10
	ధాత్రువుల సంఖ్య	1961		
8.	జన్మధాత్రువులు	2575-2678		104
i	శైజంతములు	2575-2607	33	
ii	సన్మంతములు	2608-2628	21	
iii	యుజంతములు	2629-2656	28	
iv	సామధాత్రువులు	2657-2678	22	

9.	లకారములు	2151-2258	సూత్రములు	108
	పరసైపడ	2151-2229	79	
	ఆర్యసేపద	2288-2258	26	
	ఉపసర్గలు	2280-2282	8	
10.	లకారముల ఉపయోగం	2773-2828		56
11.	సంచ్ఛిప్తరఙం	47-161		115
	స్వరసంధి	47-89	48	
	విసంధి	90-110	21	
	వాల్మియంధి	111-148	38	
	విసర్వసంధి	149-161	13	
12.	సమాసములు	647-939		293
	తత్త్వశ్రావ	684-780		
	కర్మధారయ			
	ఉపసద	781-811		
	బహువీహా	829-90		
	శ్వంద	901-930		
	వికశేష	931-939		
	అవ్యాయాభాష	647-688	87	
	సమాసముల లింగము	812-828	17	
13.	సాధారణ ప్రత్యయములు	940-1071		132
	ప్రత్యయములు చేట	940-984	45	
	కొన్ని విధులు	985-1075	87	

14.	అవ్యయమును	447-452	5
15.	తెర్విల్ ప్రీత్యయములు	1072-2156	1085
	తెర్వితములు	1072-1201	130
	Quadruples	1202-1311	110
	ప్రైమికములు	1312-1513	202
	ప్రైమీలీయములు	1514-1547	34
	ఇతరములు	1548-1801	254
	మతుబంతములు	1802-1946	145
	విభక్తి ప్రత్యయములు	1947-1973	27
	స్ట్రాటికములు	1974-2050	77
	తద్విజ	2051-2188	88
	ద్వీ. కో Reiteration	2189-2156	12
16.	కృదంతములు	2829-3167	888
17.	ఉండులు	3168-3174-751	ప్రీత్యయములు 7
	కృదంత	3775-3884	212
	తుమున్	3175-3180	6
	ఘున	3181-3230	50
	అక, అప	3231-3263	33
	ల్యోక్య మొదత్తు సవి	3264-3343	80
	నములు	3344-3386	43

అవ్యాయములు

1 ఉపసర్గాలు

అతి beyond మించి-అతిక్రమః

అధి over above మించి-అధిగమః; అధికారః, అధిక్షేపః

అను after తరువాత-అనుక్రమణం-అనుసారం

అవ away from తొలించు-అపసయన, అపకారః

అభి towards వైపు-అభిగమ్, అభిమానః

అవ away down దిగు-అవగాహ్నా. అవతారః అవమన్

అ upto towards ఆగమ్, ఆకారః

ఉట్ �upon పైన ఉట్టము, ఉత్సుంఘః

ఉపు near దగ్గర-ఉపగమ్, ఉపకృతి

దుఃక్తి bad చెటు-దురాచారః

ని in ఏషపల-స్తోత్రః

పరా away back పరాక్రమ్-పరాగత

ప్రతి toward తిరిగి-ప్రతిగమ్, ప్రతిభాషణమ్

వి apart దూరముచేయ-విభజ్య

సమ్ together కలియు సంగం సంస్కృతి

సు well మంచి-సుకృతం, సుమహాత

1 సాధారణ అవ్యాయములు.

అక్షస్కృత్తి=వెంటనే	అగ్రతః, అగ్రి=ముందు
అచిరమ్ వెంటనే	అజ్ఞస్మీ ఎల్లప్పుడు
అంజసా సరిగ్	అంతర్ ఏసల
అతః ఇంయచే	అతీవ ఎక్కు-వ
అత్రీ ఇక్కడ	అథ తరువాత
అధకిం ఆఘ్ను	అధ్యా నిజముగా
అద్య ఇవాళ్	అవతమ్ ఇంకా
అధునా ఇప్పుడు	అనిశం ఎల్లప్పుడు
అంతరే మధ్య	అస్యత్రీ మరొకచోట
అన్యధా కానిచో	అరమ్ వెంటనే
అలమ్ చాలు	అసక్కత్ ఎల్లప్పుడు
అరాత్ దాఘులో	అవిస్ బహీరంగముగా
ఇతన్ అందుచే	ఇత్ స్తుతిస్ ఇక్కడ, అక్కడ
ఇతి ఈలాగు	ఇతిహా అందుచే
ఇధమ్ ఇట్లు	ఇవానీక్ ఇశ్చపుడు
ఇహి ఇక్కడ	ఉచ్ఛాన్ బిగ్గరగా
ఉపాంశు రహస్యముగా	ఉభయతన్ ఇన్నివై పుల
ఉథయేధ్యన వెనుక ముందుకెండురోజులు	
బుతే తప్ప	వక్త్ర కలిపి
వకదా ఒకప్పుడు	వత్రిషా ప్రస్తుతము

మవమూర్తము

కథమ్ ఎన్న
కథమ్ ఎన్న
కథా ఎప్పుడు
క ర్షి ఎప్పుడు
కింతు అయితే
కిముత ఇంక
కిల నిజముగా
కుతక్ ఎందువలన
కుత్తచిత్ ఎక్కుడైన
క్వ ఎక్కుడ
బలు తప్పక
జాతు బహుశ
తతక్ కాబట్టి
తదా అప్పుడు
తథాహి అంధుచ్చ
తస్తి అప్పుడు
తేన అండుచే
దిష్ట్యు అద్భుతవశమున
దోషా తాతిటి
న కాదు
నామ నిజముగా
నికామమ్ హాచ్చుగా

ఒంఅంతే

కశ్చిత్, కశ్చిత్ బహుశ
కథిచన ఏలాగో
కదాచిత్ ఒకప్పుడు
కించ మరియు
కిం ఏకి
కింవా లేక
కిము ఇంక
కుత్) ఎక్కుడ
కేవలమ్ మాత్రము
క్వచిత్ ఎక్కుడైనా
చిరమ్ ఎప్పికో
ర్షాటీశి వెంటనే
తత్పీ అక్కుర
తథా అలాగ
తస్మాత్ అందుచ్చ
తావత్ అంతవరకు
దివా పగటిపేళ
దూరమ్ ఉత్సుగా
సకిమ్ అణ్ణకాదు
సవరమ్ దూరము
నికమా దగ్గర
సూసమ్ తప్పక

నోకాదు	పరిక్షాలయిణే
పత్యాప్తమ్ పూర్వము	పశ్చాత్ వెనుక
పురః మరల	పురతః ముందు
పూర్వతః తూర్పున	ప్రకామన్ మిక్కలిగా
ప్రతిదినవ్ ఈజూ	పౌత్రుత దానికిమారుగా
ప్రసహంగ్ బలవంతముగా	ప్రాక్ మొదట
ప్రతిత్త ప్రాప్తున	ప్రాధ్వర్మ పతుపాతముతో
ప్రాయః చాలావరకు	ప్రేత్య మరనంతరము
బలవత్ బలముచ్	బర్మి తప్ప
భూయః మరల	భృష్ణు మాటమాటికి
మాచిరమ్ పెంటనే	మిథః ఒండ్లోనులు
మిథ్య పొరగాఁలు	ముధా వృధాగా
ముహూర్ మరల, మరల	మృహా అబద్ధముగా
యత్, యతః ఎందువలన	యత్ర ఎక్కుడ
యథా ఎలాగ	యథాకథా ఎలాగో
యథాక్రమమ్ వరుసగా	యదా ఎప్పుడు
యూపత్ ఎంతవరకు	యుగపత్ వెంటనే
వావ మాత్రమే	వినా తప్ప
విషయసా పైన	వృథా వృథా
వై నిజముగా	శస్మి మెల్లుఁడు
క్షయత్ ఎల్లపుడు	సక్కుత్ ఎప్పుడైనా
సజ్జమ్ తోడనే	సత్ మంచిది

సతతమ్, సదా=ఎల్లప్పడు
సనత్, సనాత్ ఎల్లప్పడు
సపది పెంటనే
సమయ్ సమాసముగా

సఖిాచీనమ్ వక్కని
సమ్మర్మి ఇప్పుడు
సమ్యక్ మంచిగా
సర్వత్రీ అన్నియడల
సహా తోడ
సహితమ్, సాక్ష్మ కూడ
సాచి వంకరగా
సామి సగము
సాయక్ సాయంత్రము
సుధా వృధాగా
స్వయమ్ తసంతనే
హీనక్ తప్ప
హృత్యః నిన్న

సద్యః వెంటనే
సనుతర్ దూరముగా
సమంతతః అంతా
సమయూ, సఖిాపమ్ | దగ్గర
సమయపట్టమ్ సంతోషముగా
మస్యుళక్ ఎదుగా
సర్వతః ఎటుచూచినా
సర్వువా ఎప్పుడూ
సహసా ఆకస్మికముగ
సాక్షాత్ ఎనట
సాధమ్ కుడ
సామ్రూతమ్ ప్రస్తుతము
సుకమ్ బాగా
సష్టు బాగా
హి కాబట్టి, తప్పక
హీతోః. సౌతో అందుచే
కదాచిత్ ఒనప్పుడు

iii Particles—పత్యయములు

కిల, ఖలు, చ, తు, ను, తై, హి.

అద్-అధ్యతం

కా-కాపుశమః, తోషం

కు-కుక్కతం

చన, చిత్-కించిత్, కించన

న-‘అ’గా మారుసు. అభావ, అభాసం, అకార్యం, అసురః.

స్తు-సాధారణముగ పాదపూరణకు వాడుదు “భూతకాలమునకున్న”
, భవతిస్తు’.

విత్-కిం తో కలిపి-కిం స్వత్తీ, అహాస్వత్తీ.

స్వీ-స్వీలపత్తు.

vii. Conjunctions గముచ్చయములు

1. అథ, అథో, ఉత్త, చే, కించ.
2. వా, వా...వా, అథవా, కింతు, కింవా
3. చేత్త, యది, యదాపి, సేత్త, నోచేత్త.
4. హీ, తత్త, పేన.
5. అవును, శాంతు: అంగ, అథకిం, ఆక్షు, అథ్మ.
6. యూవత్త-తొవత్త; యదా-తక్కా; అథ-ఇతి.

v ఆశ్చర్యర్థకమున.

1. అ, ఈ, ఉ, ఎ ఏ, ఓ అహీ, అహావా, అహో. ఒత్త, వా.
2. కిం. ధిక్, అంత.
3. అర్చ, అంగ, తే, అర్చర్చే.
4. స్వాహా. స్వాహా -

vi అశమాపకక్రియలు

భుక్తాయో సంతతయ్య, గంతుం ఖోక్కుం.

ధాతుకోశము

- అ 10 ఉని విభాజనే-విభజించుట అంకః
 అంహ భాసనే-ప్రికాశించుట అంహ
 " గతో-పోవుట
 అక 1 ప కుటిలాయాంగతో-వంకరగాపోషుట
 అకి 1 అ లక్షుణే-గుర్తించుట
 అత్మా " వ్యాస్తిసంఘాశేచ-వ్యాపించుతు అత్మః
 అగద నిరోగసై-నయము చేయు అగదః
 అథ 10 పాపకరణే-పాపము చేయుట అథవ్య
 అంక | " పణే లక్షుణేచ పోషుర్యాప్తాలు అంకః
 అమ 1 ఉ గణే-రూచానే-పోవు-మూచించును అక్తః
 ఆజ 1 ప గతిక్షేపుణైగాణ-తీరుకొనిపోవు అజివమ్
 ఆజ 10 భూసూట్లే-మరాట్లు ఉండితః
 అందు " విశేషానే ప్రటిమగు
 అట 1 ప గతో-పోపు అటసవ్మ
 అష ఉని ఉద్యునే-యత్నించు అడనం
 అణ 4 ఆ ప్రాణనే-గాలివీల్చు
 అత 1 ప సాపత్కాయాగమనేతుగాపచ్చు
 అని బంధనే-క్రూరు అంత్యం
 అద 2 భక్తుణే-తిను అదనం

- అంధ 10 దృష్టిపథుం తే-గ్రుడ్రియాగు
 అభ్ర 1 వ గతో-పోవు ఆభమ్
 అమ గతి-శబ్ది-సంధిక్తము పోవుట,
శ్రీము-క లీంయుండుబు
- అంబర క సంభరణే, సంవరణే-పూరించుట, కప్పుల అంబరమ్
 అయి 1 ఆ గతే-పోవుట అయిః
 అర్చ 10 స్తువనే, తాపనే-పొగపుట, తపించుట అర్చ-ః
 అర్థ 1 వ మూల్యే-కిమ్మతుచేయు అంధః
 అర్చ 10 పూజనే-పూజించు అర్చన
 అర్థ 1 ప ఆర్జనే, 10 ప్రతియష్టై-సంపాదించుట
అర్థన-పొందుట
- అధ్య 10 ఉండి యూచనే యూచించు ప్రార్థనా
 అర్థ ,,, హింసాయాం-హింస అగ్నా
 అప్స పూజాయాం-పూజించు
 అల భూపగ, పర్యాప్తి : వారణేషు-అలంకరించు,
చాలు, అలం
- అవ 1 వ గతి-క్రాంతి పీతి-తృత్యై, అవగదు-ప్రవేశ శ్రవణ
 స్వామ్యద్రథ, యూచనకియా, ఇచ్ఛా, దీపితి, అవాప్తి
 అతింగన; హింసాయాన, భాగవత్పు-రష్టించు
మొత్తమైన
- అవధిక 10 అసజ్ఞాయాం-అగౌరపవస్థ
 అశ 9 ప భోజనే-భుజించు
 అసూ కిల వ్యాప్తి, సంసూతే-భర్తి చేయు
 అస 1 ఉ గతి, దీపితి-అదానేషు-శీసికొను

	ఆస	2వ	భువి-ఉండు
	ఆసు	4వ	త్తేపణే-విసురుట
	"	క ७	ఉపత్తాపే-అసూయపదు అసూయ
	అహ	९వ	వ్యాప్తాపోవలవ్యాపించు
అ	అచిష్	1ఆ	అయ్యానే-ప్రాకు
	అందోల	10క్క	దోలనే-ఉగు-అందోలనమ్
	అశ్మ	,,	లంథనే-కొట్టు
	"	६	వ్యాప్తే-వ్యాపించు
	ఆస	2ఆ	ఉపవేశనే-కూర్చును ఆసనమ్
	ఇక	2వ	స్ఫురణే-జపితి యందు ఉంచుకొను
ఇ	ఇఖ	1వ	గతో-పోవు
	ఇది	1వ	పరమైశ్వర్యే-అన్నివుధిజెండు
	ఇష్టు	6వ	ఇచ్ఛాయాం-కొడుట
	ఇల	6	స్వప్న-క్షేపణయోగి-కలగను ఇలా
	ఇంఱతమ్	,,	భావేక్కి-ఎంపలిషోగను
	ఇః	2వ	గతి, వ్యాపి-కాంతిషు, ప్రికాశించు
ఈ	ఈక్క	1ఆ	దర్శనే-బూచుట ఈక్క, ఈం
	ఈద్	2ఆ	సుశీ-సుతించుట
	ఈం	10	ద్వేష, గతోచ-ప్రేరేపించు
	"	2ఆ	గతో, కషణే-పోవుట
	ఈర్పుల్	1వ	ఈర్పాయూమ్-అసూయపదుట

శస్త	2ల	వశ్యర్మీ-పాలించు
శమ	1వ	ఉంచే-ఏకొను
,,	1ల	గతి, హాంసా, దర్శనేషు-పోపులు
శహా	1ల	చేటు-యాం-కోణ
ఉ	ఉక్క	సేననే-దేఖుట
	ఉన	సమవాయ్యే-పోగుచేయు
	ఉభి	ఉన్చే-ఏకొను
	6వ	వివాసే-వెషలకొట్టు
	,,	ఉత్సుకై-వదులు
	ఉదువ	క్రైస్తవ ఆధూసే-కొట్టు
	ఉష	దాహే-తిగలపడు
	ఉషన్	ప్రభుతుభావే-ఉదులు
ఉం	ఉంన	పరిషాసే-తోసోపు
	ఉంయాం	తంతుసంతూసే-ఆలుట
	ఉరజ	బలప్రాణనయోగి-బలపడు
	ఉమ	యజామాం-జబ్బుపడు ఉమ్మాం
	ఉహా	వితర్మై-ఉహాంచు ఉహా
బు	బు	గతి, ప్రాపుయోగి-పంపులు
	బుచ	స్తుతే-పోగడు
	బుచ్చ	గతీందియ, ప్రిశయ, మూర్తిథావేషు-అవతరించు

బుజ	1ఏ	గతి, సాన, ఉపర్జనేషు-సంపాదించు
బుధు	4వ	వల్ఫో-పెచుగుట సమృద్ధిః
,,	5వ	
బుమీ	6వ	గతో-పోతుట బుమీః
వి	వడ్గు	దీప్తే-ప్రకాశించు
,,	1ప	కంపనే-కంపించు జనమేజయః.
ఓ	ఓడ	బలతేజసౌ-బలపదు ఓజః
క	కచ	దీపి_, బంధన మోక్ష-చ్ఛీకాళించుట, కంచులు వికచః: కంచుకః
కట	2వ	గతే-పోపుట
కశ్మీ	1ప	వర్షావరణయోగ-వర్షించు
కర	1ప	కృచ్ఛజీవనే-బీజయగుట
కణీ	10	అధ్యానే-అతురపదుట
కణ	,,	నిమించే కంసుమూర్యముట
కన్చమాఖవ్		గాత్రవిఘ్న్యుణే-దురద
కత్త	1ఏ	శ్లోఫూతుం-సంబముపల్చుట కంచుసం
కథ	10	వాక్యప్రభంధే-చెప్పుట
కపి	1ఏ	చలనే-కదలు
కము	,,	కాంతో-గ్రేమించు
కర్మ	1ప	వ్యధనే-కాధించు
కర్మ	10	భేదనే, శ్రవణే-కంధ్రముచేయు విను
కర్మ	1ప	దర్శే-గ్రీంచు కర్ముటః

కల	10	శ్రేష్ఠ-విసరుట, కలనా, కలిః
కవ్రు	1ఆ	వర్ణనే-వర్ణించుట, కవి-కావ్యం
కళ	1ప	గతిశోసనమోకి-దండించు
కషు	1ప	హీంసాయాం-బాధపెట్టు కషు
కాష్మీ	1ప	కాంక్షాయాం-కోరుట కాంక్షా
కాచి	1ఆ	దీ_ప్రిభంధనమోకి-ప్రీకాశించు కాంచనం
కాస్తు	4ఆ	దీప్తా-ప్రకాశించు
,,	1ఆ	శబ్దకుల్కానుయాం-దగ్గుట - కాస్తి
కిటు	1ప	ప్రతానే-భయపెట్టు కిట్టిః
కిల	10ప	శ్రేష్ఠ-విసరుట
,,	6ప	శ్రేష్ఠ-శ్ర్వక్కిడనమోకి-అదుట
కీ.,	10	బంధనే-కట్టుట కలకః
కి.,చ	6ప	సంకోచనే-ముడుచుకొను
కుజు	1ప	స్నేయకుణై-నొంగిలించు కోజనం
కుటు	6ప	కాటుల్యై-మోసగించు కుటుః
కుఱుంబ	10	ధారణై-పోషించు
కుటు	(కో)	చ్ఛదనే-కోయు కుటారః
కుత్తును	9ఆ	అవశ్యై-పశే-నిందించు
కుంధ	9ప	సంక్లేషణై-కాగలించు
కుపు	4ప	కోర్ధై-కోపించు
కుమూరి	10	కీర్పిడాయాం-అదుకొను
కుల	1ప	సంస్క్యానే, బంధుము-ముట్టించు, ఇందువగు

కుళ	4ప	శైఖే-కాగలించు కుళలం
కుమ్మ	9ప	నమ్మకైతీర్మానించు కుమ్మ
కుహ	10ఆ	విస్తృతనే ఆశ్చర్యపదు
కూజ	1ప	అవ్యాకైశబ్దా-శబ్దముచేయు
కూల	1ప	ఆవరణే-కప్పు కూలమ్
దుక్కిళ	8	కరణే.చేయు
కృప	10	చార్పులైంగ్-దీనుడగుట
కృత	4ప	తనూకరణే.కృతించుట
కృషు	1ప	విలేఖనే-వార్షియుట దాన్ముట
కేలా	కం	విలాసే-ఆడంబూసు
కేల్ప	1ప	చలసే.కదలు కేలిః
క్రధ	10	హొంసాయామ్-చూపు కార్ధః
క్రంద	10	సాతష్టేశబ్దాః-ఒక లైమోని ఏడ్ముట
క్రము	1ప	పాదవిత్తేపే-అడుగిడట
దుక్కిళ	9ఉ	ద్రవ్యనినిమయే-కొనుట విక్రీగనం
క్రీడ్ల	1ప	విష్ణే రే-అడుగొను
కుర్భిధ	4ప	క్రోచే-క్రోచుసుట
క్లము	4ప	గ్లాసే-అలయుట
గిశు	4ఆ	ఉపతాపే-గాధవదుట క్లేశః
క్షప	10	చేర్చినణే-విస్మాట
క్షమూ	4ప	సహసే-క్షమించుట షౌంతి
క్షర	1ప	సంచాలచే-ప్రవహించిపోవుట

తుల	10	శౌచకర్మణి-కదుగుట
తీ	1ప	త్వయై-నశించుట
తుండ	4ప	బుధుక్కామూర్తి-ఆక లిఅగుట
తుండ	1ప	సంచలనే-కదులుట
ఖ	ఖచ	10 బంధనే-కట్టుట
ఖజి	1ప	గతివైక్కంబ్యై-కుంఱుట ఖింజః
ఖడ	10	భేద నే-కోయుట ఖస్సః
ఖను	1ప	అవధారణే-త్రతుమ్యుట ఖనసమ్
ఖమ	1ప	హింసాయగం చంపు)
ఖద	4ఆ	ండై స్వేచ్ఛ-దీనుడగుట ఖన్నుః
ఖల	6ప	ఊనేచ్చు-వుకొను ఖలము
క్రెల్లు	1ప	విలాసే, చలనే-ఆదుకొను కేలనమ్
క్ర్యా	2ప	ప్రశధనే-ప్రథాయైచెందుట
గ	గజ	1ప మదే-తప్పుత్రాగుట గజః
గణ	10	సంభ్యానే-లెక్కించుట గణః
గవ	1ప	వ్యక్తామూర్చాచి-చెప్పుట గదః
గంధ	10	అర్ధనే-శరచుట గంధనమ్
గమ్మల	1ప	గతో-పొపుట గతి
గజ్జ	1ప	శబ్ది-శబ్దముచేయుట గజ్జితః
గర్ద	1ప	,, , , గర్దభః
గర్భ	1ప	గతో-పోపుట గర్భః

గర్వ	1ప	దరే-గంగాంచుట
,,	10ఆ	మానే-అభిమానముగలిగిపుండుట
గర్వ	1ఆ	నిందనే-నిందించుట
గం	1ప	అదనే-కోరుట
,,	10	ప్రసవణే-,, గవిత్తః
గల్భ	1ఆ	దాష్టార్చే-ధై ర్యముగానుండుట ప్రగల్భః
గవేష	10	మార్గసే-వెదతుట
గం	3ప	సుశే-పొగఁఁట గానం
గాత్ర	10ఆ	సైఫిర్యే-పరిలిపోవు గాత్రిం
గుప	10	గోవనే, నిందనే, భంసార్దే-నించించు, దాచు, చెప్పు
,,	4ప	యవాకులే-కలచిపుట
గుపూ	1ప	రత్నణే-కాపాడు
గుంఫ, గుఫ	3ప	గ్రంథే-కట్టు
గుపూ	1ఉ	సంవరణే-కప్పుట గూఢః
గురీ	6ఆ	ఉద్యమనే-యత్నముచేయుట
గృహ	10ఆ	గృహణే-గ్రహించుట
గౌ	10ఆ	విజ్ఞానే-నేఱ్పు
ఔ	1ప	శాస్త్రే-పాడుట, గాయకః
గ్రామ	10	అముత్రణే-ఫిలుచుట
గోమ	,,	ఉపలీపనే-అలుకునది గోమయః
గ్రంథ	10	బంధనే-కట్టుట గ్రంథి
గ్రథి	1ఆ	,, సండక్షే-,,
గ్రంథ	3ప	,, సందర్భే-,,

గ్రీసు	1ఆ	అదనే-తినుట గ్రీసః
గ్రీచు	10	అదానే-తినొనుట
,,	9౬	ఉపాదానే „
గ్రై	1ప	హర్షముయై-శమవదుట
ఫు	ఫుటు	భాషాక్రి-చెప్పాటు, సంఘాతే-బాధించుట
	,,	చేప్పాయామ్-పనిచేయు
చ	చక	తృప్తే-తృప్తిప్రదుట
చవ	10	పరికల్పనే-మోసరించు చవలః
చను	1ప	అకనే-తినుట
చర	1ప	గతిభాష్యాయో-పోవుట
చర	10	సాశయే-సందేశమందు, విచారణ
చర్చ	1ప	పరిభాషణ, పోతసా, తర్కసేషు-మూట్లాడుట
		భయప్పేటు
చర్చీ	1ప	గతో-పోవుట చర్చిత
,,	,,	అదనే-తినుట
చల	1ప	కంపనే-కదిలించుట
చిఖ	1ప	చయనే-పోగుచేయుట
చిత	10	సంచేతనే-తెలిసినొనుట
చిత్ర	10	చిత్రీకరణే-చిత్రించుట
చిహ్న	10	లక్షణే-గుర్తించుట

చుటు	1ప	అంధీభావే-చిన్నదగుట
చుర	10	సైయ్యే-దాంగలించుట
చూర్చు	10	సంకోచే, కాహే-పిండిచేయుట
చూష	1	పానే-పీల్చుట చూషణం
చ	చద్	10 ఆవరణే-కప్పుట
ఛిద్రీ	10	కర్ణ ఛేదనే-చెవ్వుకుట్టుట
ఛేద	10	క్లైఫీకసణే-చీల్చుట ఛేదనం
జ	జత్త	2ప భక్తపాసనయోగి-తినుట, నవ్వుట
జస	3ప	జననే-పుట్టుటు
జప	1ప	మాననే-వ్యక్తాసాం-జపించుట
జల్పి	1ప	వ్యక్తారూపంవాచి-అతిగామా త్రానుట
జగ్గ	2ప	న్యిదాత్మయే-మేలుకొనుట
జీ	1ప	జయే-జయించుట
జీవ	1ప	పార్శ్వాభాషణే-గ్రూతుకుల
జూ	9ప	అవబోద్ధు-తెలిసకొనుట
జ్రీ	10	వయోవణె-వృద్ధిపంచాట
జీ	1ప	అభిభావే-జయించుట
జ్వర	1ప	రోగే-జబ్బుపడి టు
జ్వల	1ప	దీవో-ప్రికాచించుట
ట	టకి	10 బంధనే-అతుకులు
టల	1ప	వైకల బ్యే-తెలివితప్పుట

ద	డవ	10 సంఘూతేష్టగుచ్ఛేయుట
న	ణీళి	2ఆ శుద్ధే-కదుగుట
	ణు	2ప స్తుతే-స్తుతించుట
	ణూ	6 స్తువనే-పొగడుట
త	తక్క	1ప త్వాచనే-కోయుట
	తప	10 అఘూతే కొట్టుట
	త్రది	1ప మోహే-అలసపోవుట
	తను	8-10 విస్తారే, శ్రద్ధాపకరణయోకి-పొగడించు, నమ్మించు, సహాయవడు
	తప	1ప సంభూతే-మాడుట తపన
	తముణ	కం గతో-పోవుట తరణి
	తర్క	10 భాషాద్వాణిహించుట
	త్ర్వ్య	1ప ధర్మానే-భంగపెట్టిట
	తిజ	10 సచ్చానే-వదునుపెట్టిను- జేజః
	తిల	6ప స్నేహా-చముఖ పూర్ణయుట
	తిల్ల	1ప గతో-నష్టక తిల్లన
	తీర	10 కర్మసమాప్తి-పనిపూర్తిచేయుట
	తుణి	1ఆ తోడనే-శాథ పెట్టుట
	తుద	6 వ్యధిషే „
	తుర	3ప త్వరణే-త్వరపెట్టి
	తుల, తూల	10 ఉన్నానే-తూలుట

తుమ, తూమ	4వ	తుస్తే-తృప్తిపదుటు
తూణ	4వ	పూరణే-నింపు
తృస్	8డ	పీణానే-తృప్తిపదుటు
తృసు	4వ	అదనే-చినుట
తృష్మా	4వ	పించాసాయుం-దప్పికత్తోథ్య
తైజ	1ప	పాలనే-కాపాడుట
త్వజ	1వ	హన్మా-వదలుట
త్రిసీ	4వ	ఉడ్యేగే-భయపదుటు
త్రువ్	4వ	శ్వాధే-విరచుట
శ్రీ	1ఆ	పాలనే-రమ్మించుట
త్వరా	1ఆ	సంభ్రమే-త్వరచేయుట
త్విము	1డ	దీప్మా-ప్రకాశించు
ద	దక్క	వున్మా, శీప్రూఢే-త్వరచేయుట
	దధ	ధారణే-ధరించుట
	దము	ఉపశమే-తగ్గుట
	దయ	దాన, గతి-రక్షణ హంసాదిషు-దయమాపుట
	దరిద్ర	దుర్గాశే-భద్రిలుట
దల	1వ	విశరణే-చీలిపోపుట
దంశ	1వ	దశనే-కొదకుట
దహా	1వ	భస్మికరణే-మండుట
దాస్	3ప	దానే-ఇక్కుట దాతా
దాన్	1వ	అర్జువే-నిజాయితీగాండుటు
దిశ	6డ	అతిసర్వసే-చూపించుట

విహ	2డ	ఉపచయే-పూర్యమట
దీవ	4ఆ	దీవో-ప్రకాశించు
దివు	4ప	కీడా, విజన్గీషా, వ్యవహార, దుతి, స్తుతి, మౌద, మద, స్వప్న, కాంథి, గతీషు- ప్రకాశించుట, దేవః
దిశ	6డ	అభిసర్జనే-మాసుట దేశః
దివ	2ఇ	ఉపచయే-పూర్యమట
దుఖ	10	తత్త్విల్యాయాయాం-దుఖించుట
దుష	4ప	ప్రవైక్లోణ్యే-చెడుట
దుహ	2డ	ప్రపూరణే-పిండుట
దుహూ	1త	మల్వా-పెగుట
దుర్	1ఎ	భయే-ధయపదుట
,,	9ప	విదారణే-చీలుచుట
దుర్యత	1ఆ	విహ్వా-ప్రకాశించు
ద్వీష్	2ఆ	అప్రీషే-ద్వేషించుట
ధ	ధః- ధ	10 నాశనే-సంపుట
ధవ్య	3ప	ధాస్యే-ఫలించుట
(ధ) ధాఖ	1ప	గతోజుసేచ-తెలిసొనుట
ధాపు	3ఇ	ధారణ, పోషణయోః-ధరించుట
ధి	6ప	ధారణే-ధరించుట
ధీక్ష	1ఆ	సందీపన, లక్షేషు, జీవనేధి-భాదించుట
ధీర	10	అవజ్ఞాయాం-అగౌరవపరచుట
ధూప	1ప	సంతాపే-వేడక్కించుట

ధృ	10 థార షై-ఫరించుట థారా
ధృతి	1ప ఆవస్థా సే-షింపుట
ధౌతి	1ప శ్రూగ్రి, సంమూగ మోక్ష-ఉండుట
ధైనీ	1ప చింతామాం-అలోచింపుట
ధ్రువి	1ప ఫైర్మ్-స్టుటముగాణింపుట
ధ్రుజి	1ప గతో-పోవుట
ధ్రువి	1ప శబ్ది-శబ్దముచేయుట
ధ్రువింపు	1ప అవస్థింపుస, గతోచ-ధ్రువింపుమగుట
నటు	1ప స్ట్రో, హీంసనేచ-సటించుట
నది	1ప సమృద్ధి-అసందిపుట
నమస్క	క పూజా నూం-పూజించుట
నయ	1ప గతో-శీంకొనిపోవు
నుండి	1ప శబ్ది-ధ్రువిచేయుట
నివాస	10 అచ్చాదసే-ఖట్టలు ధరించుట
నిష్ట	10 పరిమాణేతూకమువేయుట
నీల	1ప వర్ణి-రంగువేయుట
న్యూ	1ప నయై-శీంకొనిపోవుట, నుక్కి
,,	9ప నారీ
ప	
పత్ర	10 పరిగ్రసో-గ్రహించుట
పచి	10 విస్తార రచనే-విస్తారించుట
పర	1ప వ్యక్తామూంవాచి-పరించుట
పఱ	1ప వ్యవహారే, స్తుతి-చ-ప్రాపారముచేయుట
పత	1ప గతో-పోవుట 10 4-పశ్యింధ్యి-పారిగమ

వత్తు	1ప గతో-పదుట
వధి	10 గత్తు-పోవుట
వయస్	కం ప్రసృతో-ప్రవహించుట
వర్ణ	10 వారితథానే-ఆశుపచ్చరంగువేయుట
వళ వమ	10 బంధనే-కట్టుట, గతో-పోవుట
వా	1ప వానే-తాగుట, 2ప రక్తజే-రక్షించుట
వాల	10 రక్తజే-పాలించుట
వార	4ప కర్మసమాప్తో-భాటుట
వీళ	4ప వానే-తాగుట
వీడ	10 అవగావానే-బాధపెట్టుట
వుణ	6ప కర్మణిశుభో-పుణ్యముచేయు
వుర	6ప ఆగగమనే-మూందుపోవుట
వుప	4ప వుస్టో-పోషించుట
వుమృ	4ప వికసనే-పుమ్పించుట
వుంస	10 అభివర్ధనే-స్వద్దియగుట
వుాజ	4ప పూజనే-పూజించుట
వుారీ	4ప ఆహ్యయనే-తృప్తిపరచుట
వుార్ష	10 సంఘాతే-పోగుచేయుట
వుా	10 పూరణ-నిండించు
వుచ	10 సంయమనే-తాకుట
శ్రీచ్ఛ	6ప ఈప్రాయాం-త్రశ్చించు
ప్రథ	10 ప్రథాయానే-ప్రకటించుట
ప్రీస	1ప విస్తారే-విస్తరించుట
పీళ	4ప పీతో-తృప్తిపదుట ప్రియః

ఫ	ఫల	1ప	నిష్పత్తి-ఫలించుట
	వుల్లి	6క	వికసనే-సకసించుట
బ	బధ	1ఆ	చిత్తవికారే-నిరుణ్యావాపడుట
	బంధ	9ప	బంధనే-కట్టుట
బల	1ప	హర్షికే, భార్యావరోధేచ-జీవించుట	భాన్యమునిలువచేయుట
	బీళ	1ఆ	గతో క్షేత్రి-విత్తనములువేయుట
బుధ	1ప	అవగమనే-తెలిపికొనుట	
బృహ	1ప	వుర్మా-పెగుట	
గృహి	1ప	వృద్ధి, శబ్దిచ-పెగుట	
బ్రూహ	2ఉ	వ్యక్తామూంవాచి-పలుకుట	
భ	భక్త	10	అదనే-తినుట
	భజ	1ఉ	నేపాయిం. భక్తి చేయుట
	భద	10	శుభే-మంచిచెప్పుట
	భర్తు	10	తర్జునే-భయపోటు
	భా	2ప	దీప్తా-ప్రికాశించుట
	భాజ	10	పృథక్కర్మాణి-వేరుచ్చుట
	భామ	1ఆ	గ్రోఫీ-పవడుట భామా
	భాష	1ఆ	వ్యక్తామూంవాచి-చెప్పుట
	భాస్తు	1ఆ	దీప్తా-ప్రికాశించుట

భీత్	1ఆ	భిక్కాయాం, అలాభే, లాభేవ ఆదుగుట
భిషజ	కం	చికిత్సాయామ్-నయముచేయుట
భూ	1వ	సత్కాయాం-ఉండుట
భూష	10	అలంకారే-అలంకరించుట
భ్రము	4వ	అనవస్థానే-తిఱగు
భృంశు	1ఆ	అవస్రంసనే-క్రిందపడుట
భీ	9వ	భయ్-భుయపడుట
మ	మద	1ఆ కల్పి-మోసరించుట
	మంజ	1వ మార్జనే, శబ్దేచ, శుభ్రముచేయు
	మత్తి	10 గుష్ఠావణే-రహస్యలోచన
	మధీ	1వ విరోదానే-మధించుట
	మద	10 తృప్తి, మోగే-తృప్తిపడుట
	మది	1ఆ స్తుతి, మోద, మద, స్వప్న, కాంతి
		గతిషు-పొగడుట
మన	4ఆ	జ్ఞానే-మోచించుట
మను	8ఆ	అవబోధానే-తక్కించుట
మనధ	1వ	విరోదానే-మధించుట
మర్క	1వ	గతో-ఎగుడుట
మజ్జ	6వ	శుద్ధే-స్నానుచేయుట
మహా	1వ	మహింజ, మాన-పూజాయాం-గొవ్వుయగుకు
మార్గ	10	సంస్కర, గతి, అస్యోషణే-వెదశుట

ము	6డ	సంగమే-కలియుట
మిత్ర	10	సంపర్కే-కలియుట
మిమ	1ప	సృధామ్మే-పోటీపదుట
మిల	1ప	నినేష్ట్-కన్నలుమాయుట
ముచ	10	వృమోచనే, మోదనే-విముక్తుడగుట
ముగ్గ	6డ	మోక్కుణే-వదలుట
ముడి	1ప	మూర్జునే-షైరముచేయుట
ముద	1ఆ	హ్వేరే-సంతోషపదుట
ముర్చు	1ప	మోహసమచ్ఛయయోకి-మూర్చుపదుట
ముమ	9ప	సేధ్యే-వాంగలించు
ముహ	4ప	వైచిశ్యే-తెలివితప్పుట
మూత్ర	10	వృస్రవణే-కోరుట
మూల	1ప	ప్రతిష్టాయాం-రోపణే-పాదుగొనుట, పుట్టుట
మూగ	10	అస్యేషణే-వెదకుట
మూద	9ప	త్రౌఢే-మృదించుట
మూళ	6ప	ఆమర్మనే-తాకుట
మూచ	9ప	బింసాయాం-సహించుట
మృత్త	9ప	హింసాయాం-చంపుట
మేధా	కా	ఆశుగ్రహణే-త్వరగాగ్రహించుట
మోక్క	10	అవనే-విముక్తిచేయుట
మొఘ	1ప	అభ్యాసే-అభ్యాసముచేయుట
ముద	1ఆ	మృదనే-మర్దించుట

యు	యక్క.	10 పూజాయాం-గౌరవించుట
యడ		1ఉ దేవపూజ-నంగతి, కిరణదానేషు-యజీ
యత		10 నికారణపన్ము-రయోః-తింగిష్ఠచుచ్ఛట
యతీ		1ఏ ప్రయత్నే-యత్నముచేయుట
యమ		10 పరివేషసే-చుట్టుకొనుట
యా		2ప ప్రాపణే-పంపు
యు		2ప మిశ్రిణ, అమిత్రిణయోః-కలుపుట
యుళ		9ఉ బంధనే-క్రూటు
యుజ		4ఆ సమాధో-ధ్యానించుట
యుజ		10 సంయమనే-కలియుట
యుధ		4ఆ స్వీంపణశే-యుద్ధముచేసి, టు
ర	రక్క.	1ప పాలనే-కాపాడుట
రచ		10 ప్రయత్నే-తయారుచేయు
రణజ		1ఉ రాగే-రంగువేయుట
రట		1ప పరిభ్రాపణే-అరచుట
రభ		1ఆ రాభశ్యే-కాగిలించుట
రమ		1ఆ కీర్తిదాయామ్-అడుకొనుట
రస		10 అస్వాదనస్నేహయోః-ప్రేమించుట
రహ		10 తాయశే-వదులుట
రహీ		1ప గతో-పోవుట
రాజు		1ఉ వీహ్రో-ప్రకాశించుట
రాధ		4ప వర్ణా-పెచుగుట
రిథ		4ఆ ప్రసవణే-కారుట

నుజ్	6ప	భంగే-పగలగోర్తులు రోగి
రుఫిర	3ప	అశునిషూచనే-వడ్డుట
రుధ	4ఆ	కామే-కోరులు
ఖష	10	గోష్టి-కోవపడుట
సువూ	1ప	శీషజన్మని, ప్రాదుర్భావేచ, మొలకెత్తుట
రేక్క	1ఆ	శంకాయాం-సండెహించుట
ల	లష్	10 ఆలోచనే-యోచించుట
	లగీ	1ప గతో-పోసుట
	లగే	1ప సంగే-తగిలియండుట
	లాజీ	6ఆ వీర్ధాయాం-సిగ్గుపడుట
	లయ	1ఆ గతో-పోసుట
	లల	శఃప్యాయాం-కోసుట
	లస	సైషమాక్రిడనయోగి-అడుకొనుట
	లాథ	10 ప్రేరణే-లాభించుట
	లా	2ప అబానే-తీసికొనుట
	లిథ	6ప అష్టరవినాయసే-ప్రాయుట
	లిప	6ఉ ఉపదేహే-రాయుట
	లిహా	2ఉ అస్వాదనే-నాకుట
	ఁ)	10 ప్రద్వికరణే-కరగులు
	,,	సైషచే-అనుకుకొనుట
	లట	6ప సరసైషచే-నార్దుట
	లుం	10 స్వేయై-నాంగలించుట
	లుభ	~పె నిమోహనే-లాభించుట

	తెల	క ०	దీప్మా-ప్రకాశించుట
	లూక్	1 ఏ	దర్శనే-నూనుట
	లోట్	1 ఏ	సంఘాతే-కుస్వవేయుట
వ	వక్	1 ప	రోష్, సంఘాతేచక్కొపవడుట
	వచ	1 ०	పరిభ్యాషణే-చెత్తుట
	వజ	1 ०	మార్గసంస్కృతగతోయి-తయారుచేయుట
	వద	1 ప	వ్యక్తాయాంవాచి-చెప్పుట
	,,	1 ०	సందేశసననే-మోఱియించుట
	వత	1 ०	ఉప్పాయాం-అడుగుట
	వర్ణ	1 ०	వర్ణక్రియా, విస్తార, గుణవచనేషు-వర్ణించుట
	వర్ష	1 ఏ	స్నేహానే, కండెసవేయుట-చమారువారియుట
			వర్ధమై
	వశ	2 ప	కాంక్షా-కోరుట
	వస	1 ప	నివాసే-నివసించుట
	వసు	4 ప	స్తంభా-నిలుష్టుట
	వహ	1 ఏ	ప్రావణే-మోసికొనిపోవుట
	వాత	1 ०	సుఖసేవనయోగి-పీచుట
	విచిర	7 ఏ	పుఢగ్గానే-ప్రీత్యకించుట
	విద	2 ప	జానే-తెలిసికొనుట
	విద్య	6 ఏ	లాఘ-పొందుట
	విధ	6 ప	విధానే-పాలించుట
	వీళ	6 ప	ప్రవేశనే-ప్రవేశించుట
	విష్ణు	8 ఏ	వ్యాప్తా-వ్యాపించుట

వీర	10	వికార్యింతో-కై ర్యముచేయుట
వుక్క	1ఆ	వరణే-కప్పుట
వుళ్ల	7వ	తర్డ్లస్-పచ్చించుకొనుట
వుళ్ల	5డ	వరణే-కోరుట
వుతు	1ఆ	వర్పునే-డండుట
వుధు	1ఆ	వల్ఫ్-పెరుగుట
వుషు	1వ	సేచనే-చల్లుట, వర్షించుట
వేప్పు	1ఆ	కంపనే-వణకుట
వేల	10	కాల్పోపదేశే-గంటచెప్పుట
వేష్ట	1ఆ	వేష్టునే-చుట్టుకొను
వేహ్వు	1ఆ	పీయణ్ణే-యత్నించుట
వ్యధ	4వ	క్లాడనే-గౌళుటు
వ్యయ	1ప	విత్తనముత్సుకో-వ్యయమగుట
వ్రజ	1వ	గతో-పోవుట
వ్రం	10	గ్రాత్రవిమూరణే-గాయవగుట
వీళ్ల	9వ	వరణే-కోరుట
వ్రీడ	4ప	చోదనే, లడ్డాయాంచ-పథపుట, సిగ్గుపడుట
శ	శక	శుషే-చేయగలుగుట
శక్కు	5ప	శక్కో , ,
శర	10	శ్లాఘూయాం పోగుట

శవ	1ఉ	ఆకో-శే-తిట్టుటు
శము	4వ	ఉపశమే-చల్ల బదుటు
శంసు	1ప	స్తుతో-పొగడుటు
అశసి	1ఆ	ఇచ్చాయాం-కోరుట
శాఢ్లు	1ఆ	శ్లాఫూయాం-పొగడుటు
శాసు	2ఆ	ఇచ్చాయాం-కోరుట
శిక్ష	1ఆ	విన్యోవదా-సేచ్చుకొనుట
శుద్ధ	1ప	శోకే-దుంఖంచుట
శుధి	4వ	శోచే-శుద్ధిచేయుట
శున	6ప	గతో-పోవుట
శుభ	1ఆ	దీప్యా-ప్రకాశింయుట
శుషు	4ప	శోషణై-ఎండుట
శూష	1ప	ప్రీసవే-పుట్టుటు
శుష్టిక	1ప	శురణే-ప్రీవహించుట
శైల	1ప	నిమేషణే కన్నుమూలుట
శ్రము	4ప	తపసిథేచెన-తపించుట
శ్రీఖ	1ఉ	సేవారూం-అశ్రయించుట
శ్రుతు	1ప	శ్రవణే-వినుట
శ్రోణు	1ప	సంఘూతే-వరుసపెట్టు శోణః
శ్రూపు	1ప	కథ్తనే-పొగడుట
శ్రీషు	4ప	శరీంగానే, సంసర్గసే-కలియుట

	క్రోకు	1ఆ	సంఘూతే-చేర్చుట, రక్షించుట
	శ్వాస	1వ	ప్రాణసే-పీల్చుట
ఏ	మఱ	8ఉ	దానే-ఇచ్చుట
	మదగు	1, 6వ	విశరణగత్యవసాదనేషు-కూర్చునుట
	మిథ్రా	4వ	సంరాష్ట్రా-పూర్తియగుట
	ఘాజ	4ఆ	(ప్రాణిప్రీసవే-పుట్టించుట
	ఘాద	1ఆ	తురణే-విసరుట
	ఘృతి	2ఆ	స్తునో-పొగడుట
ఒ	సంగ్రామ	1ఆ	యుద్ధే-యుద్ధముచేయుట
	సత్రీ	10	సంతూసక్రియాకివుసగావనులుచేయుట
	సపర	క౦	పూజాయాం-సేవజేయుట
	సపుర	క౦	యుధ్భే-యుద్ధముచేయుట
	సర్జ	1వ	అర్జునే-సంపాదించుట
	సాధ	5వ	సంస్కారా-పూర్తి చెయుట
	సుఖ	10	త్రిపులీయాయాం-సుఖించుట
	సాంచ	10	వైశుస్యే-సూచించుట
	సొత్ర	10	వేషునే-కట్టుట
	సృ	3ఉ	గతో-పోవుట
	సృజ	6వ	విషాదే-పుట్టించుట
	సలా	1వ	సంచలనే-పడిపోవుట
	సేన	1వ	చౌర్సు-వొంగలించు
	స్తోమ	10	శ్లాఘూయాం-పొగడుట

నూల	10	పరిబృంహణే-పెసగుట	
స్వది	1ఏ	కించిత్ చలనే-కొద్దిగాకడులుట	
స్వభ	10	సంఘ్ దే-పోటీపదుట	
స్వర్ష	10	గ్రహణే-తాకుట	
స్విహ	10	శస్నాయాం-కోరుట	
స్వర	6ప	సంచలనే-కడలుట	
స్వుల	1ప	ఆధ్యాత్మికాయిందుంచుకొనుట (చింతామూం-ప్రథిషాలనయోః)	
స్వయందూ	1అ	ప్రస్తరణే-కారుట	
స్వంసు	1ఏ	అవస్రంసనే-పడుట	
స్వ్యద	1ఏ	అస్వదక్త-కుచినగాచుట	
హ	హార	1ప	స్తుతిశరత్యైయోః-దుముకుట
	హాన	2ప	హింసాగత్యై-చంపుట
	హాయ	1ప	గతో-పోవుట
	హాల	1ప	విలేఖనే-నున్నుట
	హాసే	1వ	హాసనే-నవ్వుట
	హీ	5ప	గ్రా-వృధ్యాచ-వృధ్యిచేయుట
	హీల	6ప	భావకిరణే-కామముప్రీకటించుట
	హృ	8ప	ప్రీసహ్యాకరుణే-హరించుట
	హృష్ట	4ప	తుష్టో-సంతోషపదుట
	హృదీ	1ఏ	నుఫోకస్టే-సంతోషపదుట
	హోర్	3ప	లజ్జాయాం-సిగ్గుపదు